

Wolfgang Amadeusz Mozart

Così fan tutte

Tak czynią wszystkie albo Szkoła kochanków

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

MECENAS OPERY NA ZAMKU

SPONSORZY SEZONU ARTYSTYCZNEGO 2017/18

GRIFFIN GROUP
DEFENCE

PARTNER OPERY NA ZAMKU

Dealer BMW
Bońkowsky

WSPÓŁPRACA REDAKCYJNA

OPERA
NA ZAMKU
w Szczecinie

Wolfgang Amadeusz Mozart

Così fan tutte
ossia La scuola degli amanti

Tak czynią wszystkie
albo Szkoła kochanków

Opera komiczna w 2 aktach
KV 588

So machen es alle
oder Die Schule der Liebenden

Komische Oper in 2. Akten
KV 588

Libretto

Lorenzo Da Ponte

Oryginalna wersja językowa z polskimi napisami / Originalversion mit polnischen Übertiteln

Prapremiera / Uraufführung

Wiedeń / Wien, Burgtheater

26.01.1790

Premiera / Premiere

Szczecin, Opera na Zamku / Oper im Schloss Stettin

10.02.2018

Szanowni Państwo

Miłość i wierność. Ileż o tym komedii napisano, ileż zabawnych piosenek zaśpiewano! Związki pomiędzy kobietami i mężczyznami były, są i będą niedoskonałe, w miłości nic nie jest przecież dane raz na zawsze – to prawdziwe przesłanie *Così fan tutte*, wspaniałej opery buffa Wolfganga Amadeusza Mozarta, dzieła diamentu, które w czasach muzycznego geniusza wywołało autentyczny skandal.

„Wierność kobiety jest jak Feniks, wszyscy o niej słyszeli, ale nikt nie wie, gdzie jej szukać” – śpiewa na początku opery Don Alfonso, cyniczny satyr. W ten sposób uruchamia labirynt intryg, sekwencję zdarzeń, które naszym bohaterom wymykają się spod kontroli. Na początku jest zakład młodych mężczyzn o wierność swoich ukochanych, później zmowa przebranych zalotników, komediowe *qui pro quo*, awantury miłosne, ba, nawet użycie trucizny. A wszystko to prowadzi do uzyskania ostatecznej odpowiedzi na intrygujące pytanie: kto tu kogo poślubi?

Mam nadzieję, że będą się Państwo świetnie bawili, oglądając tę kolorową historię miłosną, która w naszej inscenizacji rozgrywa się w latach 60. ubiegłego wieku i – umiejscowiona w upalnym kurorcie nad Morzem Śródziemnym – przypomina pełne gorących wspomnień pocztówki z wakacji. Bo namiętna miłość nawet z jej niedoskonałościami nie zna ani konkretnego czasu, ani konkretnego miejsca. Rozgrzejmy się, rozweselmy w ten lutowy wieczór cudownymi dźwiękami, ponadczasową opowieścią i kipiącymi emocjami kolorowym lata. To będzie dobry wieczór.

Jacek Jekiel
Dyrektor Opery na Zamku

fot. S. Wołosz

Sehr geehrte Damen und Herren

Liebe und Treue! Wie viele davon Komödien geschrieben, wie viele Lieder gesungen wurden! Die Beziehungen zwischen Frauen und Männer waren, sind und werden unvollkommen. In der Liebe ist doch nichts einmal für immer gegeben – das ist die wirkliche Botschaft von *Così fan tutte*.

Diese herrliche opera buffa von Wolfgang Amadeus Mozart ist ein Juwel, das während des Lebens dieses Musikgenie einen eigentlichen Skandal sorgte.

„Die Treue der Frau ist wie Phönix, alle haben darüber gehört, aber niemand weißt, wo soll man sie suchen“ – singt am Anfang der Oper Don Alonso, ein zynischer Satyr. Auf diese Weise wurde ein Labyrinth der Intrigen, eine Aufeinanderfolge der Ereignisse, die unseren Helden außer Kontrolle geraten. Am Anfang gibt es eine Wette junger Männer um die Treue ihrer Geliebten, danach eine Verschwörung der verkleideten Verführer, ein komisches *Qui pro quo*, Liebesstreite, sogar der Gebrauch des Gifts. Und das alles führt die endgültige Antwort auf eine spannende Frage – wer wird hier wen heiraten? – zu bekommen.

Ich hoffe, dass schauend diese farbige Liebesgeschichte, werden sie viel Spaß haben. In unserer Inszenierung spielt sie in sechziger Jahren des vergangenen Jahrhundert an. Sie hat Platz in einem heißen Kurort an Mittelmeer – das erinnert die volle der heißen Andenken Ansichtkarten aus Ferien. Die leidenschaftliche Liebe, sogar mit ihrer Unvollkommenheiten, kennt keine bestimmte Zeit und keinen bestimmten Ort.

Erwärmen wir uns, heitern wir an diesem Februarabend mit wunderschönen Tönen, überzeitlicher Erzählung und gefühlvoller Stimmung des Sommers. Das wird ein guter Abend.

Jacek Jekiel
Dyrektor der Oper im Schloss Stettin

Szanowni Państwo

Przed nami kolejne ekscytujące wydarzenie w szczecińskiej Operze na Zamku. Mieszkańcy Pomorza Zachodniego będą mieli okazję podziwiania wielkiego dzieła, jakim jest *Così fan tutte*. To jedna z najbardziej rozpoznawalnych komedii w dorobku Wolfganga Amadeusza Mozarta. Szczecińska inscenizacja będzie wyjątkowa, bo uwspółcześniona. Przebieranki, komizm sytuacyjny, wyraziste postaci oraz ponadczasowe aluzje w połączeniu z wybitną realizacją zapowiadają przeżycia na najwyższym poziomie.

Opera na Zamku gwarantuje jakość, która coraz częściej doceniana jest w całej Polsce. W czerwcu 2017 r. instytucja po raz pierwszy w swojej 60-letniej historii otrzymała Teatralną Nagrodę Muzyczną im. Jana Kiepury – wyróżniono spektakl *The Turn of the Screw* (Dokręcanie śruby). Artyści związani z naszą sceną otrzymali też indywidualne wyróżnienia. Ubiegły rok przyniósł również Bursztynowe Pierścienie. Szczecińska publiczność w plebiscycie organizowanym przez „Kurier Szczeciński” doceniła musical *Crazy for You* w reżyserii Jerzego Jana Połońskiego, uznając go za spektakl roku.

Na półmetku sezonu artystycznego 2017/2018 możemy śmiało stwierdzić, że Opera na Zamku w Szczecinie konsekwentnie podąża obraną drogą artystycznego rozwoju. Stała się nie tylko filarem zachodniopomorskiej kultury, ale i ważnym ośrodkiem w skali kraju. Jestem przekonany, że takie wydarzenia, jak *Così fan tutte*, umocnią jej pozycję. Życzę Państwu przyjemnych doznań artystycznych podczas spektaklu. Zachęcam też do śledzenia działalności Opery na Zamku.

Olgierd Geblewicz
Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego

fot. arch. WZP

Sehr geehrte Damen und Herren

Das nächste aufregende Ereignis wartet auf uns in Oper im Schloss Stettin. Die Bewohner Westpommerns haben die Gelegenheit so großes Werk wie *Così fan tutte* zu bewundern. Das ist eine der erkennbarsten Komödien im Wolfgang Amadeus Mozarts Schaffen. Stettiner Inszenierung wird außergewöhnliche, weil sie modernisiert wird. Verkleidungen, Situationskomik, ausdrucksstarke Gestalten und überzeitliche Andeutungen in Verbindung mit dem hervorragenden Realisierung lassen die Erlebnisse auf dem Höchststand erwarten.

Die Oper im Schloss Stettin garantiert ihre Qualität, die immer mehr in allem Polen anerkannt wird. In Juni 2017 Stettiner Oper zum ersten Mal in ihrer 60-jähriger Geschichte den Jan-Kiepura-Musiktheaterpreis bekam – der Spektakel *The Turn of the Screw* wurde ausgezeichnet. Die mit unserer Bühne verbundene Artisten haben auch individuelle Belobigungen erhalten. Der vorige Jahr hat auch „Bernsteinringe Preis“ gebracht. Das Publikum in Stettin in der von der Zeitung „Kurier Szczeciński“ organisierter Zuschauerabstimmung hat das Musical *Crazy for You* in Regie von Jerzy Jan Połoński, hoch eingeschätzt und für das Jahresspektakel anerkannt.

In der Mitte des Theatersaisons 2017/2018 können wir getrost sagen, dass die Oper im Schloss Stettin zielstrebig geht den Weg der künstlerischer Entwicklung. Sie ist der Rückhalt der Kultur in Westpommern geworden, aber auch ein wichtiges Kulturzentrum des Landes. Ich bin überzeugt, dass solche Ereignisse wie *Così fan tutte* werden diese Position festigen. Ich ermuntere auch Ihnen, das Wirken der Oper im Schloss Stettin zu folgen.

Olgierd Geblewicz
Marschall der Woiwodschaft Westpommern

Wolfgang Amadeusz Mozart

Così fan tutte
ossia La scuola degli amanti

Realizatorzy / Ausführenden

Kierownictwo muzyczne / Musikalische Leitung

Jerzy Wołoskiuk

Reżyseria / Regie

Jacek Papis

Scenografia / Bühnenbild

Julia Skrzynecka

Kostiumy / Kostüme

Martyna Kander

Reżyseria świateł / Lichtregie

Karolina Gębska

Przygotowanie chóru / Vorbereitung des Chores

Małgorzata Bornowska

Asystent dyrygenta / Assistent des Dirigenten

Antonina Banaś

Korepetytorzy solistów / Die Korrepetitoren der Solisten

Olha Bila / Olha Bilas

Obsada / Rollenbesetzung

Fiordiligi

Lucyna Boguszewska / Victoria Vatutina

Dorabella

Monika Korybalska / Gosha Kowalinska

Guglielmo

Paweł Konik / Rafał Pawnuk

Despina

Joanna Tylkowska-Drożdż / Anna Farysej

Ferrando

Pablo Martínez / Pavlo Tolstoy /

Felipe Alonso Céspedes Sánchez (cover)

Don Alfonso

Janusz Lewandowski / Tomasz Łuczak

Chór i Orkiestra Opery na Zamku w Szczecinie /

Chor und Orchester der Oper im Schloss Stettin

Dyrygent / Dirigent

Jerzy Wołoskiuk

Barbara Krafft, Wolfgang Amadeus Mozart, 1819, źródło: Wikimedia Commons

Così fan tutte

Streszczenie libretta

AKT I

Obraz 1

„Nie ma wiernych kobiet!” – stwierdza doświadczony życiem sceptyk Don Alfonso, czym wywołuje sprzeciw, a nawet gniew dwóch swoich przyjaciół Ferranda i Guglielma. Obaj są zakochani i gotowi, by ręczyć za wierność swoich narzeczonych. Don Alfonso namawia ich więc na zakład „o sto cekinów”, że udowodni im, iż to on ma rację. Obaj młodzieńcy chętnie na to przystają.

Obraz 2

Dwie siostry Fiordiligi i Dorabella nie mogą się doczekać powrotu swoich narzeczonych. Tymczasem zamiast nich przybywa Don Alfonso z wieścią, że obaj natychmiast mają wyruszyć do koszar. Ferrando i Guglielmo zjawiają się tylko po to, by pożegnać ukochane, a już po chwili ich statek odpływa w dal. Ten udawany wyjazd to dopiero początek uknutej przez Don Alfonsa intrygi.

Obraz 3

Siostry przeżywają rozstanie z ukochanymi, podczas gdy pragmatyczna służąca Despina przekonuje je, iż nie powinny rozpaczać, tłumacząc przy okazji, że na wierność mężczyzn nie ma co liczyć. Po chwili Don Alfonso przekupuje Despinę, by pomogła mu wprowadzić do domu kobiet dwóch „orientalnych” młodzieńców, którymi będą faktycznie przebrani Ferrando i Guglielmo. Nierozpoznani przez Despinę, ośmielają się ruszyć w zaloty do Dorabelli i Fiordiligi. Spotykają się jednak ze zdecydowanym oporem obu sióstr, które także ich nie rozpoznają. Młodzieńcom wydaje się, że zakład już wygrali, ale Don Alfonso szykuje dla nich kolejną próbę.

Obraz 4

Kiedy w pobliskim ogrodzie dziewczęta wzdychają za ukochanymi, niespodziewanie zjawiają się dwaj zdesperowani

Così fan tutte

Die Zusammenfassung des Librettos

1. AKT

Erstes Bild

„Es gibt keine treue Frauen“ – stellt ein durch das Leben erfahrener skeptischer Mann, Don Alonso fest, und dadurch ruft er Widerstand und sogar Zorn seiner zweien Freunden, Ferrando und Guglielmo hervor. Sie sind beide verliebt und sind bereit für Treue seiner Verlobten zu haften. Don Alonso überredet sie, um eine Wette zu stellen, um ihnen sein Recht zu beweisen. Beide Junge gehen gern darauf ein.

Zweites Bild

Zwei Schwestern, Fiordiligi und Dorabella können kaum erwarten, ihre Verlobten zurückkehren zu sehen. Inzwischen kommt Don Alonso mit der Nachricht, dass die beide Junge in die Kaserne abrücken sollen. Ferrando und Guglielmo erscheinen nur um mit ihren Verlobten sich zu verabschieden und nach einer Weile ihres Schiff läuft in die Ferne aus. Diese „falsche Abreise“ ist nur der Beginn der angezettelten von Don Alonso Intrige.

Drittes Bild

Beide Schwester erleben die Trennung von ihren Verlobten. Das pragmatische Hausmädchen Despina überzeugt sie, dass sie nicht verzweifeln sollen. Sie erläutert, dass auf die Treue der Männer gibt es nicht zu zahlen. Nach einer Weile Don Alonso besticht Despina, und diese hilf ihm ins Haus zwei „orientalische“ Jungen zu bringen. Das werden tatsächlich die verkleidete Ferrando und Guglielmo. Die Schwestern, die sie auch nicht erkennen haben, haben sie aber entschlossen abgelehnt. Den Jungen scheint, das sie die Wette gewonnen haben, aber Don Alonso bereitet für sie die nächste Prüfung.

Viertes Bild

Wenn in dem nahegelegenen Garten die Mädchen über ihre Verlobte seufzen, überraschend besuchen sie zwei

Michèle Pékénino, Lorenzo Da Ponte, ryt. na podst. portretu Nathaniela Rogersa, XIX wiek, źródło: Wikimedia Commons

przebierańcy i na ich oczach łykają truciznę. Siostry wpadają w przerażenie, nie zdając sobie sprawy, że to kolejna część maskarady uknutej przez Don Alfonsa. Nadchodzi Despina w stroju lekarza i udaje, że ratuje obu nieszczęśników specjalnym magnezem. Cudownie ozdrowieni młodzieńcy zdobywają współczucie i czułość obu pańien. Kiedy jednak ich zaloty idą zbyt daleko, dziewczyny orientują się, że zostały oszukane i wyrzucają zalotników z domu.

AKT II

Obraz 1

Despina przekonuje obie siostry, by choć dla zabawy przyjęły dwóch egzotycznych gości. Drobnym flirt nie jest grzechem, a dostarczy im przecież rozrywki. Zachęczone radami służącej, dziewczyny „przydzielają sobie” młodzieńców, nieświadome, że właśnie... zamieniły się narzeczonymi.

Obraz 2

Guglielmo i Ferrando z towarzyszeniem Don Alfonsa wyśpiewują obu pannom serenadę. Za namową Despiny i Don Alfonsa młodzi postanawiają zapomnieć o urazach i zacząć znajomość od nowa. Już po chwili Dorabella daje się zupełnie omotać komplementom Guglielma i wpada w jego ramiona. Fiordiligi zaś pozostaje niewzruszona i z furią odrzuca zaloty Ferranda.

Obraz 3

Młodzieńcy spotykają się, by zdać sobie nawzajem relację ze swoich podbojów. Okazuje się, że tylko jedna z dziewcząt pozostała wierna. Guglielmo próbuje pocieszać przyjaciela, przekonując, że „wiele kobiet tak postępuje”. Dla Ferranda, który jest na skaju rozpacz, to jednak marne pociecha.

Obraz 4

Dorabella wyjawia siostrze, że zdradziła ukochanego. Fiordiligi, choć z próby uczuć wyszła jak dotąd zwycięsko, zwierza się, że zaloty nieznanego nie pozostawiły jej obojętą. Po chwili jednak żałuje, że powiedziała o tym siostrze.

verzweifelte verkleidete Männer und vor ihrer Augen schlucken das Gift. Die Schwestern erschreckten sich, aber sie keiner Sache bewusst sind, dass es das nächste Teil der angezettelten von Don Alonso Maskerade sei. Kommt Despina in der Kleidung des Arztes und sich verstellt, dass sie beide Unglücksmenschen mit dem spezialem Magnet rettet. Die wunderbar geheilte Jungen erringen das Mitgefühl und die Empfindsamkeit beider Jungfrauen. Aber wenn das Flirten geht zu weit, die zwei Mädchen überblicken, dass sie getrogen wurden und bringen die Verführer aus dem Haus raus.

2. AKT

Erstes Bild

Despina überzeugt beide Schwestern, sogar zum Spaß zwei exotische Gäste anzunehmen. Ein kleiner Flirt ist doch keine Sünde und macht ihnen Spaß. Die ermunterte durch Ratschläge der Magd Jungfrauen teilen sich die Jungen zu. Sie sind aber dessen nicht bewusst, dass sie hatten seine Bräutigam getauscht.

Zweites Bild

Guglielmo und Ferrando in Begleitung von Don Alonso singen für beide Jungfrauen eine Serenade. Auf Despinas Zureden entschließen die Beleidigungen zu vergessen und die Bekanntschaft neu zu anfangen. Nach einer Weile Dorabella lässt sich von der Guglielmos Komplimenten hinhalten und sich in seine Arme wirft. Aber Fiordiligi bleibt unerschütterlich und schlägt wütend die Flirte von Ferrando ab.

Drittes Bild

Die Jungen treffen sich um einen Bericht von ihre Eroberungen untereinander zu erstatten. Es beweist, dass nur eine Jungfrau bleibt treu. Guglielmo versucht seinen Freud zu trösten und sagt, dass „viele Frauen machen auf dieser Weise“. Für Ferrando, der am Range der Verzweiflung ist, ist das ein schwacher Trost.

Obawiając się swoich własnych uczuć, postanawia, że ucieknie w męskim przebraniu i wyruszy na poszukiwanie narzeczonego. Gdy już ma zrealizować swój plan, zjawia się wciąż przebrany Ferrando. Tym razem Fiordiligi nie ma już sił, by mu się oprzeć.

Obraz 5

Obaj młodzieńcy są załamani i przeklinają swoje narzeczone na czym świat stoi. Don Alfonso przekonuje ich jednak, by „brali je takimi, jakimi są”, bo przecież „tak czynią wszystkie” (così fan tutte). Tymczasem Despina przynosi wiadomość, że obie panny zgodziły się poślubić swoich amantów. Mężczyźni postanawiają więc doprowadzić maskaradę do końca. Podczas ceremonii ślubu udziela przebrana za notariusza Despina. Uroczystość zostaje jednak przerwana dźwiękiem werbli – to znak powrotu Ferranda i Guglielma.

Obraz 6

Narzeczeni zjawiają się w swoich własnych postaciach i zastają obie dziewczyny straszliwie zmieszane i próbujące ukryć wszystko, co zdarzyło się podczas ich nieobecności. Tymczasem młodzieńcy znajdują „dowód zbrodni”: podpisany przez obie panny kontrakt ślubny. Dopiero wtedy Ferrando i Guglielmo odkrywają prawdę: to oni byli amantami przebranymi za cudzoziemców. Dramatyczną sytuację ratuje Don Alfonso, nakłaniając wszystkich do wzajemnego przebaczenia. Pary godzą się... ale w jakich pozostaną konfiguracjach?

„Szczęśliwy człowiek, który bierze wszystko z dobrej strony, a w zmiennych kolejach życia kieruje się rozsądkiem” – śpiewają wszyscy razem w finale. – „Co innych zwykle przyprawia o łzy, dla niego bywa powodem do śmiechu. A pośród wirów świata pogodny odnajduje spokój”.

Jacek Papis

Viertes Bild

Dorabella enthüllt ihrer Schwester, dass sie ihren Verlobten betrogen hat. Fiordiligi, obwohl bisher aus Gefühlprüfung als Siegerin hervorgegangen, anvertraut, dass für die Flirte des unbekanntenen Mann war sie nicht gleichgültig. Nach einer Weile aber bereut sie, das sie hat der Schwester darüber gesagt. Sie fürchtet sich vor ihrer eigenen Gefühlen und entscheidet in als ein Mann verkleidet, in eine Suche des Bräutigams zu gehen. Wenn sie ihren Plan verwirklichen soll, erscheint der verkleidete Ferrando. Dieses mal hat Fiordiligi keine Kraft, um ihn zu erwehren.

Fünftes Bild

Beide jungen sind geknickt und verfluchten ihre Bräute. Don Alonso überzeugt jedoch, dass sie sollen sie „solche, wie die sind“ nehmen, weil doch „so machen es alle Frauen“ (Così fan tutte). Inzwischen Despina bring eine Nachricht, dass beide Frauen haben eingewilligt, ihre Verführer zu heiraten. Die Männer entscheiden die Maskerade zu Ende zu bringen. Während der Hochzeiteremonie traut die als ein Notar verkleidete Despina. Die Zeremonie wird mit Trommelwirbel durchgebrochen – Ferrando und Guglielmo sind zurückgekommen.

Sechstes Bild

Die Bräutigame erscheinen in ihren einigen Gestalten und finden beide Jungfrauen furchtbar verwirrt. Sie versuchen verstecken alles, das während der Abwesenheit der Bräutigame passiert ist. Die Junge unterdessen finden „den Beweis des Verbrechens“: die von beider Jungfrauen unterschriebene Hochzeitvereinbarung. Erst damals Ferrando und Guglielmo entdecken die Wahrheit: sie waren die verkleidete als Ausländer Verführer. Die dramatische Situation wurde von Don Alonso, der alle zur Vergebung überredet, gerettet. Die zwei Paare vereinbaren sich... aber welche werden ihre Beziehungen?... „Glücklich ist der Mensch, der nimmt alles von der guten Seite und in der unbeständigen Wechselfällen des Lebens ein Vernunftmensch ist“ – singen alle in der Finalszene. „Was für die einen eine Ursache der Tränen ist, für die andere kann Grund des Lächeln sein. Und zwischen des Trubels der Welt der zuversichtliche Mensch kann Ruhe finden”.

Jacek Papis

*Wierność kobiety jest jak Feniks,
wszyscy o niej słyszeli, ale nikt nie wie, gdzie jej szukać...*

*Die Treue einer Frau ist wie ein Phönix – alle haben davon gehört,
aber niemand weiß, wo soll man sie suchen...*

*Lorenzo Da Ponte
przekład libretta Zdzisław Jaskuła*

JERZY WOŁOSIUK

Kierownictwo muzyczne / Musikalische Leitung

foto. K. Jankiewicz

W roku 2005 ukończył studia na Wydziale Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie dyrygentury symfoniczno-operowej prof. Sz. Kawalli (dyplom z wyróżnieniem). Był stypendystą Prezydenta Miasta Lublina oraz Ministerstwa Kultury. Współpracował z wieloma orkiestrami w kraju i za granicą. Brał udział w międzynarodowych konkursach dyrygenckich w Orvieto, Spoleto (Włochy) i Madrycie (Hiszpania). W 2010 r. był finalistą Międzynarodowego Konkursu dla Młodych Dyrygentów Operowych w Spoleto.

W latach 2006–2013 pracował w Operze Nova w Bydgoszczy, gdzie pod jego kierownictwem muzycznym odbyły się premiery opery baśniowej *Jaś i Małgosia* Humperdincka oraz baletu *Sen nocy letniej* do muzyki Mendelssohna. Od marca 2013 r. związany z Operą na Zamku w Szczecinie, początkowo jako kierownik muzyczny, a od października 2014 r. jako dyrektor artystyczny. Sprawował kierownictwo muzyczne nad premierami baletów: *Ogniwa* do muzyki Lutosławskiego, *Dzieje grzechu* do muzyki Karłowicza, *Alicja w Krainie Czarów* Zycha, *Polowanie na czarownicę* Marston, *Dziadek do orzechów* Czajkowskiego, dziecięcej opery kameralnej Kornowicza *Historia najmniej prawdopodobna*, operetki *Hrabina Marica* Kálmána, musicalu *Crazy for You* braci Gershwinów oraz opery kameralnej *The Turn of the Screw* (Dokręcanie śruby) Brittena, nagrodzonej Teatralną Nagrodą Muzyczną im. Jana Kiepury za najlepszy spektakl w 2016 r. w Polsce.

In 2005 hat er das Studium auf Komposition-Dirigent- und Musiktheorie-Fakultät in Fryderyk-Chopin-Musikakademie in Warschau, in der Klasse der Symphonie- und Operdirigent bei Prof. Szymon Kawalla mit Auszeichnung abgeschlossen. Er war Stipendiat des Präsidenten der Stadt Lublin und des Kulturministeriums.

Er arbeitete mit vielen Orchestern im Innland und Ausland. Er nahm an internationalen Dirigentwettbewerben in Orvieto, Spoleto (Italien) und Madrid (Spanien) teil. In 2010 war er Finalist des Internationalen Wettbewerbs für Junge Operndirigenten in Spoleto.

In Jahren 2006–2013 arbeitete er in der Opera Nova in Bydgoszcz, wo unter seiner musikalischer Leitung fanden die Erstaufführungen der Fabeloper *Hänsel und Gretel* von Humperdinck und des Balletts *Ein Sommernachtstraum* mit der Musik von Mendelssohn statt.

Seit März 2013 ist er mit Oper im Schloss Stettin anfangs als Musikleiter, und dann seit Oktober 2014 als Art-Direktor gebunden. Er hat die Musikleitung in den Erstaufführungen der Balletten, wie *Kettenglieder* mit der Musik von Lutosławski, *Die Geschichte einer Sünde* mit der Musik von Karłowicz, *Alice im Wunderland* von Zych, *Hexenhut* von Marston, *Nussknacker* von Tschairowsky, der Kinderoper *Die am wenigsten wahrscheinliche Geschichte* von Kornowicz, des Musicals *Crazy for You* von Brüder Gershwin und der Kammeroper *The Turn of the Screw* von Britten bekleidet. Die Aufführung der Oper von Britten war mit dem Jan-Kiepura-Preis für das beste Spektakel in 2016 in Polen ausgezeichnet.

JACEK PAPIS

Reżyseria / Regie

foto. B. Sowa

Z pochodzenia szczecinianin. Absolwent reżyserii w Akademii Teatralnej w Krakowie oraz Wiedzy o Teatrze w Akademii Teatralnej w Warszawie. Uczeń i wieloletni asystent Mai Komorowskiej i Krystiana Lupy (m.in. w Teatrze Starym w Krakowie). Jako reżyser debiutował adaptacją powieści Stefana Themersona *Euklides był osłem* w Teatrze Studyjnym w Łodzi (1999). Współtwórca Teatru Wytwórnia w Warszawie, w którym wystawił m.in. muzyczną wersję *Pawia królowej* Doroty Maślowskiej (2006). Twórca spektakli teatralnych dla dorosłych i dla dzieci (w tym *W krainie czarodziejskiego fletu* W.A. Mozarta w Warszawskiej Operze Kameralnej). Ma na koncie realizacje utworów m.in. Szekspira, Wyspiańskiego, Eliota, Leśmiana i Aj-schylosa. W latach 2007–2008 pracował w Londynie jako dziennikarz. W sezonie 2008/2009 był dyrektorem artystycznym Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie. Autor kilkunastu sztuk teatralnych wydanych w *Antologii współczesnego dramatu polskiego* (Kraków 2005) oraz w antologiach polskiego dramatu współczesnego we Włoszech, Niemczech, Bośni, Serbii i Chorwacji. Jego dramaty miały swoje premiery na scenach Warszawy, Krakowa, Wrocławia, Gdańska i Frankfurtu nad Odrą. Reżyser słuchowisk radiowych, m.in. *1945. Wojna i pokój* wg Magdaleny Grzebałkowskiej i *Siedem dobrych lat* wg ulubionego pisarza Etgara Kereta, oraz filmów dokumentalnych, z których ostatni to *Nieudacznicy PL* o Klubie Polskich Nieudaczników w Berlinie (premiera – Berlin 2017).

Er kommt aus Stettin. Absolvent der Regie in der Theaterakademie Krakau und der Theaterwissenschaft- Fakultät in der Theaterakademie Warschau. Schüler und langjähriger Assistent von Maja Komorowska und Krystian Lupa (u. a. im Altem Theater in Krakau). Wie Regisseur debütierte er mit der Bearbeitung des Romans Stefan Themersons unter dem Titel *Euklid war ein Esel* im Studio-Theater in Łódź (1999). Mitbegründer des Wytwórnia-Theater in Warschau, in denen hat er die Musikversion des Romans *Der Pfau der Königin* von Dorota Maślowska dargestellt (2006). Autor der Theaterspektakel für Erwachsene und Kinder (zum Beispiel *Im Zauberflöteland* in der Kammeroper Warschau). In seiner Leistungen hat er die unter anderen Realisationen der Werken von Shakespeare, Eliot, Leśmian, Aischylos. In der Jahren 2007–2008 arbeitete er in London wie Journalist. In der Spielzeit 2008/2009 war er künstlerischer Leiter des Baltischen Dramatischen Theater in Koszalin. Er ist Autor mehreren Theaterstücke, die in der *Anthologie des gegenwärtigen polnischen Drama* (Krakau 2005) und auch in anderen Anthologien in Italien, Deutschland, Bosnien, Serbien und Kroatien ausgegeben wurden. Seine Dramen wurden auf den Bühnen in Warschau, Krakau, Breslau, Danzig und Frankfurt an Oder uraufgeführt. Regisseur der Rundfunkhörspielen, u. a. *Krieg und Frieden* nach Magdalena Grzebałkowska und *Sieben gute Jahren* nach seinem beliebten Schriftsteller Etgar Keret und auch der Dokumentarfilmen, der letzte von denen ist *Nieudacznicy PL* über dem Club der Polnischen Versager in Berlin (Erstaufführung – Berlin 2017).

JULIA SKRZYNECKA
Scenografia / Bühnenbild

Absolwentka Katedry Scenografii w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Jest autorką scenografii i kostiumów do ponad 50 spektakli w teatrach operowych, dramatycznych i muzycznych w Polsce oraz za granicą. W 2011 r. otrzymała nagrodę w plebiscycie publiczności Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie za scenografię do spektaklu *Czarnoksiężnik z krainy Oz* (reż. J. Kilian). W 2012 została laureatką Nagrody im. T. Roszkowskiej przyznawaną przez Polski Ośrodek Międzynarodowego Instytutu Teatralnego i Fundację im. Leona Schillera. W 2017 otrzymała Nagrodę im. J. Kiepury w kategorii najlepsza scenografia za balet *Stabat Mater* i *Harnasie* K. Szymanowskiego (choreogr. R. Bondara, Opera Nova w Bydgoszczy). Pracuje na Wydziale Scenografii w warszawskiej ASP w Pracowni Projektowania Scenografii Operowej.

fol. M. Kościółek

Absolventin der Bühnenbild- Fakultät in der Kunstakademie Warschau. Sie ist Autorin der Bühnenbildern und Theaterkostüme für über 50 Spektakeln in Operntheatern, dramatischen und musikalischen Theatern in Polen und in Ausland.

In 2011 bekam sie den Preis in der Zuschauerabstimmung des Publikum in Juliusz-Słowacki-Theater für das Bühnenbild *Der Zauberer von Oz* (Regie J. Kilian). In 2012 ist sie Preisträgerin des T. Roszkowska-Preises für das beste Bühnenbild in der Balletten *Stabat Mater* und *Harnasie* von Szymanowski (Choreografie R. Bondara, Opera Nova in Bydgoszcz). Sie arbeitet in der Bühnenbild- Fakultät in der Kunstakademie Warschau im Atelier für Bühnenbildgestaltung.

MARTYNA KANDER
Kostiumy / Kostüme

Absolwentka Wydziału Scenografii warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz weneckiej Accademia di Belle Arti. Laureatka Nagrody im. T. Roszkowskiej, Nagrody im. J. Kiepury, Nagrody im. J. Moskala na Festiwalu Nowej Scenografii i Nagrody Specjalnej ZASP im. A. Pronaszki. Zrealizowała spektakle m.in. w Operze na Zamku w Szczecinie (*The Turn of the Screw*, *Hrabina Marica*), Operze Nova w Bydgoszczy (*Rigoletto*), Teatrze Powszechnym w Warszawie (*Romeo i Julia*), Operze Kameralnej w Warszawie (*Pigmalion*), Teatrze im. J. Słowackiego (*Romeo i Julia*), Teatrze Narodowym w Warszawie (*Opowieść zimowa*). Jej prace pokazywane były m.in. w Pekinie i Moskwie. Dwukrotnie otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wybitne osiągnięcia artystyczne. Pracuje jako asystentka w Pracowni Projektowania Kostiumu na ASP w Warszawie.

fol. P. Paprocki

Absolventin der Bühnenbild-Fakultät der Kunstakademie in Warschau und der Accademia di Belle Arti in Venedig. Preisträgerin des T. Roszkowska-Preises, des Jan-Kiepura-Preises, des J. Moskal-Preises auf dem Festival des Neuen Bühnenbilds und des A. Pronaszko-Spezialpreises vom Bund der Artisten Polnischen Bühnen (ZASP). Sie hat die Spektakel in Oper im Schloss Stettin (*The Turn of the Screw*, *Gräfin Mariza*) in Opera Nova in Bydgoszcz (*Rigoletto*) in Teatr Powszechny Warschau (*Romeo und Julia*), Nationaltheater Warschau (*Das Wintermärchen*) realisiert. Ihre Arbeiten wurden u. a. in Peking und in Moskau angestellt. Zweimal bekam sie das Stipendium des Ministeriums für Kultur und nationales Erbe für hervorragende künstlerische Leistungen. Sie arbeitet wie Assistentin im Arbeitsraum für Kostümgestaltung in der Kunstakademie in Warschau.

KAROLINA GĘBSKA

Reżyseria światła / Lichtregie

Z wykształcenia kulturoznawczyni, z zawodu inspicjentka, od 2010 r. zajmuje się projektowaniem oświetlenia teatralnego. Praktykę zaczęła jako asystentka reżyserów światła Adi Shimrony (warsztaty organizowane przez Operę Izraelską w Tel Awiwie) i Jacqueline Sobiszewski (Teatr Narodowy, Bayerische Staatsoper). Pracowała m.in. w Komunie//Warszawa, Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, Teatrze Współczesnym w Warszawie i Polskim w Poznaniu. Stworzyła projekty oświetlenia m.in. do spektakli W. Ziemilskiego (*Prolog, W samo południe*), G. Laszuka (*Szpieg, Tocqueville, życie codzienne po wielkiej rewolucji*), A. Glińskiej (*Blue Room*), M. Hycnara (*Tonacja blue, Opowieści o zwyczajnym szaleństwie*), do spektakli teatru tańca, m.in.: *The Glass Jar Next to the Glass Jar, Europa. Śledztwo, What's Wrong With Happiness* oraz *Kalkwerku* M. Libery.

fot. arch. prywatne

Von Ausbildung ist sie Kulturwissenschaftlerin, von Beruf – Inspizientin. Seit 2010 beschäftigt sie mit Gestaltung der Theaterbeleuchtung. Ihre Praktik hat sie als Assistentin von Regie-Studios der Beleuchtung von Adi Shimrony (die von Israelische Oper in Tel-Aviv organisierte Workshops) und Jaqueline Sobiszewski (Nationaltheater, Bayerische Staatsoper).

Sie arbeitete unter anderen in Staatliche Theaterhochschule in Warschau, Zeitgenössischer Theater in Warschau und Polnischer Theater in Posen. Sie schuf die Beleuchtungs-Projekte für die Spektakel von W. Ziemilski (*Prolog, Genau im Mittag*) G. Laszuk (*Spion, Tocqueville, das alltägliche Leben nach der großer Revolution*), M. Hycnar (*Ton Blue, Erzählungen von dem üblichen Wahnsinn*), für die Spektakel des Tanztheater, unter anderen *The Glass Jar Next to the Glass Jar, Europa. Śledztwo, What's Wrong With Happiness* und *Kalkwerk* von M. Libera.

MAŁGORZATA BORNOWSKA

Przygotowanie chóru / Vorbereitung des Chores

Ukończyła z wyróżnieniem studia magisterskie na Wydziale Edukacji Muzycznej w AMiFC w Warszawie, a także Podyplomowe Studia w zakresie Chórmistrzostwa oraz Emisji Głosu w AM w Bydgoszczy. W 2011 r. uzyskała stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie dyrygentura (Uniwersytet Muzyczny F. Chopina w Warszawie). W latach 1999–2001 współpracowała ze Szczecińskim Chórem Chłopięcym „Słowiki”, w 2000–2005 była korepetytorem wokalnym w Chórze Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu. Od 2005 r. jest chórmistrzem w Operze na Zamku w Szczecinie. Na swoim artystycznym koncie ma kierownictwo muzyczne nad spektaklami: *Farfurka królowej Bony, O krasnoludkach i sierotce Marysi* oraz widowiskiem *Dla Niepodległej*, których jest również dyrygentem. Od 2013 r. pracuje także jako adiunkt w Akademii Sztuki w Szczecinie.

fot. W. Piątek

Sie hat mit Auszeichnung das Masterstudium in Musikbildung-Fakultät in Fryderyk-Chopin-Musik-akademie in Warschau und danach auch das postgraduelle Studium für Chorleitung und Stimmbildung in Musikakademie Bydgoszcz abgeschlossen. In 2011 erwarb sie den akademischen Grad des Musikunstdoktor in der Disziplin der

Kunst des Dirigenten in Chopin-Musikuniversität Warschau. In der Jahren 1999 – 2001 arbeitete sie mit Stettiner Knabenchor „Słowiki“ zusammen. 2000 – 2005 war sie Gesang-Nachhilfelehrer im Chor an der Business-Hochschule Westpommern. Seit 2005 ist sie Chormeisterin in der Oper im Schloss Stettin. In ihrem artistischen Werk hat sie die musikalische Leitung von den Spektakeln: *Das Steingut von Königin Bona, Die Zwergen und die Waise Marysia*, und *Für unabhängige Polen* (das Schauspiel für Unabhängigfest Polens). Seit 2013 ist sie auch Mitarbeiterin der Kunstakademie Stettin.

Ostatnia komedia Mozarta

Brytyjski pisarz Anthony Burgess w książce zatytułowanej „O Mozarcie”, wydanej w 1991 r., a napisanej dla upamiętnienia dwusetnej rocznicy śmierci Wolfganga Amadeusza Mozarta, przedstawia nie mogący się zdarzyć, ale jakże trafnie wyimaginowany dialog pomiędzy twórcą libretta *Così fan tutte* Lorenzem Da Ponte i pisarzem Henrym Jamesem.

Da Ponte: Jeśli pragniesz zrozumieć *Così fan tutte* – a jest to, jak przynasz, dzieło sztuki – musisz też rozumieć życie, które się w to dzieło wlało. A wszystko to było przypadkiem. Sztuka przypadkowo wyrasta z życia. Postępuj. Wygnali mnie z Wenecji za pisanie politycznych tekstów podburzających ludzi. Uciekłem do Austrii. W Wiedniu stałem się poetą Teatru Cesarskiego. Urokiem i talentem. Biednemu Mozartowi brakowało uroku, gdy wyrósł już z bycia cudownym dzieckiem.

James: Mozart urok zarezerwował dla swojej muzyki.

Zapewne nie wszyscy zgodzą się z powyższymi fikcyjnymi stwierdzeniami Lorenza Da Ponte i Henry’ego Jamesa. *Così fan tutte* budziło spory i cieszyło się zmiennym szczęściem zarówno u krytyki, jak i publiczności. Premiera ostatniej komicznej opery Mozarta odbyła się 26 stycznia 1790 r. w wiedeńskim Burgtheater, dzień przed trzydziestymi czwartymi urodzinami kompozytora. Po *Weselu Figara*, które swoją premierę miało cztery lata wcześniej, w roku 1786, i *Don Giovannim* z roku 1787, była to trzecia współpraca Mozarta z librecistą Lorenzem Da Ponte. Jej owocem była opera buffa w stylu włoskim. Mamy tu więc dwie pary kochanków, intrygę opartą na ukryciu tożsamości głównych bohaterów, w której kompozytor bawi się tradycyjnie skonstruowanymi postaciami oraz sytuacjami z opery buffa, tworząc zaprawione ironią arcydzieło humoru muzycznego.

Die letzte Komödie Mozarts

Der britische Schriftsteller Anthony Burgess in seinem 1991 herausgegebenen Buch unter dem Titel „Über Mozart“, das zum Gedächtnis des 200. Todestag von Wolfgang Amadeus Mozart geschrieben war, präsentiert einen fiktiven Dialog zwischen dem Autor des Libretto *Così fan tutte*, Lorenzo Da Ponte und Schriftsteller Henry James. Er konnte nicht passieren, aber ist zutreffend imaginär.

Da Ponte: Wenn du *Così fan tutte* verstehen willst – und das ist, wie du zugibst, ein Kunstwerk – musst du auch das Leben verstehen, das in dieses Werk hineingeflossen wurde. Und das alles war zufälligerweise. Durch Zufall entspringt die Kunst aus dem Leben. Höre mal. Ich wurde aus Venedig wegen meinen politischen Texten, die die Menschen aufwiegelten, verjagt. Ich bin in Österreich geflüchtet. In Wien bin ich der Dichter des Kaiserhofs geworden. Mit Charme und Talent. Dem armen Mozart fehlte es der Charme, wenn er ein Wunderkind zu sein aufgehört hatte.

James: Mozart hat den Charme für seine Musik vorbehalten.

Vielleicht werden nicht alle mit oben erwähnten fiktiven Aussagen von Lorenzo Da Ponte und Henry James einverstanden sein. Die Oper *Così fan tutte* erregte Streitigkeiten und erfreute und hatte sowohl bei der Kritik, als auch beim Publikum ein unbeständiges Glück. Die Uraufführung der letzten komischen Oper Mozarts fand am 26. Januar 1790, am Wiener Burgtheater, ein Tag vor dem vierunddreißigsten Geburtstag des Komponisten, statt. Nach der *Hochzeit des Figaro* die ihre Uraufführung vier Jahre früher, im Jahre 1786 hatte, und nach *Don Giovanni* (Uraufführung 1787), war das die dritte Zusammenarbeit mit dem Librettist Lorenzo Da Ponte. Ihr Frucht war die Opera buffa im italienischen Still. Hier haben wir also zwei Liebespaare, die auf der Verschleierung der Identität der Hauptpersonen basierende Intrige, wo der Komponist mit den herkömmlich konstruierten Persönlichkeiten und typischen für die Opera buffa Situationen spielt.

Mozart i Da Ponte poznali się w Wiedniu na początku lat osiemdziesiątych XVIII w. Da Ponte go mianowano wówczas poetą dworskiego teatru. Wybrany został na miejsce Pietra Metastasia, mistrza opery seria, który zmarł w 1782 r. w sędziwym wieku 84 lat. Mozart – jak pisze w swojej korespondencji – na początku napotkał trudności, gdy chciał nawiązać kontakt ze swoim przyszłym librecistą. „Włoscy panowie są bardzo mili – pisał do ojca w 1783 r. – ale dość tego – znamy ich! Jeśli Da Ponte jest w zмовie z Salierim, nigdy nie zdołam z niego nic wydobyc”.

Da Ponte po raz pierwszy współpracował z Salierim w roku 1784. Listy Mozarta z tego okresu i omawiane w nich „włoskie” intrygi stały się przyczyną, dla której plotka kazała w Antonio Salierim widzieć truciciela Mozarta i sprawcę jego przedwczesnej śmierci.

Wesele Figara i *Don Giovanni* odniosły w Wiedniu i Pradze ogromne sukcesy, jednak między wiedeńską premierą *Don Giovanniego* w maju 1788 r. a nową inscenizacją *Wesela Figara* w sierpniu 1789 r. w wiedeńskim Burgtheater Mozart nie miał żadnych istotnych zamówień. To spowodowało, że w czasie pracy nad *Così fan tutte* nieustannie borykał się z problemami finansowymi, a choroba jego żony Konstancji i wiążące się z nią jej długie pobyty kuracyjne w Baden praktycznie opróżniły kieszeń kompozytora.

Choć niewiele wiemy o genezie powstania utworu i emocjach towarzyszących współpracy kompozytora i librecisty, w autografie partytury można znaleźć – jak twierdzi dyrygent John Eliot Gardiner – „wskazówki pokazujące, gdzie Mozart nie zgadzał się ze swoim współpracownikiem. Libretto Da Ponte go czytane jako sztuka dramatyczna kreśli nam mizoginiczny obraz pefen niemal okrutnego cynizmu: oto dwaj naiwnie pewni siebie młodzieńcy zostają zdradzeni przez naturalną płochosć dwóch ledwie co dorosłych kobiet, które między sobą różnią się jedynie tempem, w jakim zmierzają ku upadkowi”.

Und auf diese Weise schafft er ein von der Ironie erfülltes Meisterstück des musikalischen Humors.

Mozart und Da Ponte lernten sich am Anfang der 80. Jahren des 18. Jahrhunderts kennen. Da Ponte wurde damals zum Dichter des Hoftheaters ernannt. Er wurde für den Platz nach dem gestorbenen Pietro Metastasio, gewählt. Metastasio war Meister der Opera seria und starb im vorgeschrittenen Alter von 84 Jahren in 1782. Mozart in seinen Briefen schrieb, dass am Anfang er Schwierigkeiten hatte, um mit seinem künftigen Librettist in Kontakt zu treten. „Die italienische Herren sind nett – schrieb er an seinem Vater in 1783 – aber es reicht, wir kennen sie! Wenn Da Ponte mit Salieri gemeinsame Sache machen, vermag ich ihm nichts zu abgewinnen“. Da Ponte arbeitete erstmals mit Salieri in 1784. Mozarts Briefe aus dieser Zeit und die in ihnen besprochene „italienische“ Intrigen sind die Ursache geworden, warum das Gerüchte ließ in Antonio Salieri den Giftmörder Mozarts und Täter seines vorzeitigen Tods zu sehen.

Die Hochzeit des Figaro und *Don Giovanni* hatten in Wien und Prag große Erfolge. Zwischen der Wiener Don Giovanni-Uraufführung im Mai 1788 und der neuen Inszenierung von der *Hochzeit des Figaro* im August 1789 in Wiener Burgtheater hatte Mozart aber keine neue Aufträge. Das trag dazu bei, dass während der Arbeit über *Così fan tutte* schlug er ununterbrochen mit den Geldsorgen herum. Das alles mit der Krankheit seiner Frau Constanze und damit verbundene lange Kuraufenthalten haben die Tasche des Komponisten praktisch ausgeleert.

Obwohl wir wenig wissen über der Entstehungsgeschichte des Werks und der Gefühlen, die der Zusammenarbeit des Komponisten und Librettisten beiwohnen, im Autogramm kann man – wie John Eliot Gardiner, Dirigent, behauptet – „die Hinweise finden, in denen Mozart mit seinem Mitarbeiter nicht einverstanden war. Das Libretto von Da Ponte, gelesen als ein dramatisches Stück, entwirft uns ein frauenfeindliches Bild, das mit dem fast grausamen Zynismus erfüllt ist. Hier sind also zwei einfältige, selbstbewusste junge Männer wurden durch die Unbesonnenheit zweier kaum erwachsener Frauen betrügt. Die Frauen

W *Così fan tutte* trwałość i niezmiennosc okazują się być obce ludzkiej naturze. Zarzuty o niechęć i uprzedzenia wobec kobiet towarzyszą dziełu niemal od premiery. Jak pisze Richard Taruskin: „Ostentacyjny mizoginizm *Così fan tutte* widzieć można jako część demaskowanej mrocznej strony oświecenia – jako ostrzeżenie, że rozum nie jest pocieszycielem i być może nie należy rzucać wyzwania wszystkim złudzeniom”. Brak zaufania i rozczarowanie drugim człowiekiem to przesłanie, które staje się bardziej dotkliwie i przejmujące, niż wynikałoby z pierwotnego kontekstu opery. Na przestrzeni lat krytykowane libretto przeciwstawiano wyrafinowanej i pięknej muzyce Mozarta, uznając, że jest ona doskonalsza i prawdziwsza niż towarzyszące jej słowa. Według niektórych badaczy Mozart i Da Ponte, łącząc farsowy, budzący spory tekst z piękną liryczną muzyką, ukazali fałszywość dzieł artystycznych, „zdarli maskę pięknu, obnażając jego amoralność”, jak pisze Taruskin. Nie można w tym miejscu nie przytoczyć za Stefanem Jarocińskim krótkiego opisu sporządzonego przez francuskiego filozofa Hipolita Taine’a, bardzo zgrabnie i wnikliwie charakteryzującego *Così fan tutte*: „Na scenie są dwie włoskie kokietki, które śmieją się i kłamią. Ale w muzyce nikt nie kłamie i nikt się nie śmieje – uśmiecha się, nawet tży sąsiadują z uśmiechem. Gdy Mozart jest wesół, nigdy nie przestaje być szlachetnym. To nie jest miłośnik uciech ani też zwykły epikurejczyk, błyskotliwy jak Rossini. On nie drwi bynajmniej ze swych uczuć i nie zadowala się pospolitą radością. Jest jakaś wyższa subtelność w jego wesołości. Dochodzi do niej od czasu do czasu, ponieważ dusza jego jest giętka i ponieważ w wielkim artyście, jak w pełnym instrumencie, nie brak żadnej struny”.

Na podstawie zachowanych dokumentów nie można precyzyjnie prześledzić procesu powstawania dzieła. Ciekawym źródłem, przez długi czas niedocenianym przez badaczy, są dzienniki z podróży Vincenta i Mary Novello, które odnotowują szereg wypowiedzi Konstancji Mozart. Wynika z nich – jak piszą Faye Ferguson i Wolfgang Rehm we wstępie do partytury – że libretto Lorenza Da Ponte za-

underscheiden sich miteinander nur in der Geschwindigkeit unterscheiden, in der sie auf den Niedergang zusteuern“. In *Così fan tutte* die Beständigkeit und die Konstanz sich erweisen, der menschlichen Natur fremd zu sein. Die Vorwürfe wegen der Abneigung und der Voreingenommenheit gegen Frauen begleiten dem Werk fast seit der Uraufführung. Wie schreibt Richard Taruskin: „Die ostentative Misogynie in *Così fan tutte* kann man wie ein Teil der enthüllten düsteren Seite der Aufklärung merken. Das ist eine Warnung, dass die Vernunft kein Tröster ist und vielleicht soll man alle Täuschungen herausfordern“.

Das Misstrauen und die Enttäuschung vom anderen Mensch ist die Botschaft, die mehr empfindlich wird, als das vom ursprünglichen Kontext der Oper entstehen würde. Im Verlauf der Jahren wurde das Libretto der ungewöhnlichen und schönen Musik von Mozart kontrastiert und man erkannte, dass sie vollkommener und echter als ihr begleitende Worte wäre. Nach einigen Forscher vereinten Mozart und Da Ponte den grotesken und umstrittenen Text mit der schönen, lyrischen Musik und sie zeigten dadurch die Falschheit der Kunstwerken, „rissen die Maske der Schönheit, entblößend ihre Amoralität“, wie schreibt Taruskin. Hier soll man nach Stefan Jarociński eine kurze Beschreibung zitieren. Sie wurde von dem französischen Denker, Hippolytus Taine, geschrieben und sie charakterisiert sehr geschickt und eingehend *Così fan tutte*:

„Auf der Bühne sind zwei italienische kokette Mädchen, die lachen und lügen. Aber in der Musik lügt niemand und niemand lacht – alle lächeln, sogar die Tränen begleiten das Lächeln. Wenn Mozart fröhlich ist, unterlässt nie edel zu sein. Er ist kein Genuss-mensch, kein allgemeiner Epikureer, glänzend wie Rossini. Er verspottet keine-swags seine Gefühle und er gibt mit einer allgemeiner Freude nicht zufrieden. Es gibt eine höhere Feinheit in seiner

tytułowane *La scuola degli amanti* napisane zostało z myślą o nadwornym kapelmistrzu Józefa II, Włochu Antonio Salierim. Badaczom nie udało się jak dotąd ustalić, w jaki sposób i kiedy zamówienie to przekazane zostało Mozartowi, najprawdopodobniej stało się to późnym latem lub wczesną jesienią 1789 r.

O warunkach finansowych zaproponowanych kompozytorowi przeczytać można w liście, jaki napisał do swojego „brata” z łoża masońskiej, wiedeńskiego kupca Michaela Puchberga. Wedle zawartych w liście informacji Mozart spodziewał się honorarium dopiero po premierze dzieła 26 stycznia 1790 r. Pisał: „W następnym miesiącu dyrekcja (zgodnie z obecnymi ustaleniami) zapłaci mi za moją operę 200 dukatów. Jeśli mógłby i zechciałby Pan przekazać mi do tego czasu 400 florenów, wydobylby Pan swego przyjaciela z największych kłopotów”. Puchberg przesłał tylko 300 florenów, tymczasem w lutym dyrekcja wypłaciła Mozartowi jedynie połowę obiecaną (a może przesadnie przez kompozytora wygórowaną) sumę. Zdumiewać może, że tak trudna sytuacja materialna i rodzinna nie wywarła wpływu na dzieło Mozarta, nie odebrała mu radości tworzenia i chęci do zabawy. Być może ten śmiech jest jednak tylko pozorny, pod nim kryje się zaś bardziej mroczne oblicze kompozytora, choć partytura *Così fan tutte* skrzy się lekkością i muzycznym dowcipem, a twórcy świadomie bawią się konwencją.

Lorenzo Da Ponte w swoim librecie parafrazuje, chwilami wręcz cytuje Pietra Metastasia, Mozart cytuje tymczasem swoje wcześniejsze dzieła. Jak piszą Faye Ferguson i Wolfgang Rehm: „tytuł trzeciej, ostatniej wspólnej opery Mozarta i Da Pontego, oraz motyw muzyczny, który zamyka pierwszy temat presto w uwerturze, publiczność usłyszała po raz pierwszy nie w *Così fan tutte*, lecz kilka lat wcześniej z ust Don Basilia w *Weselu Figara*, w scenie, w której drwi

Fröhlichkeit. Es kam dazu von Zeit zu Zeit, weil seine Seele biegsam ist und weil in einem großen Artist, wie in einem vollen Instrument, fehlt es keine Saite“. Auf dem Grund der erhaltenen Dokumenten kann man nicht präzisieren den Verlauf der Werkentstehung folgen. Eine interessante Quelle, unterschätzt viel Zeit von den Forschern, sind die Reisetafeln von Vinzent und Mary Novello, in denen die Äußerungen von Constanze Mozart verzeichnet wurden. Daraus folgt – wie schreiben Faye Ferguson und Wolfgang Rehm in dem Vorwort zur Partitur – dass das Libretto von Lorenzo da Ponte unter dem Titel *La scuola degli amanti* wurde mit dem Gedanken an Antonio Salieri, Italiener, Hofkapellmeister von Josef der II, geschrieben. Den Forschern haben bis jetzt nicht gelungen, wann und auf welcher Art und Weise diese Bestellung dem Mozart geliefert wurde. Höchstwahrscheinlich wurde es im Spätsommer oder Frühherbst 1789 geschehen. Über den finanziellen Bedingungen, die dem Komponisten angeboten wurden, kann man im Brief, den Mozart an seinem „Bruder“ aus der Freimaurerloge, Michael Puchberg, schrieb. Nach den im Brief enthaltenen Informationen erwartete Mozart das Honorar erst nach der Aufführung des Werks 26. Januar 1790. Er schrieb: „Im nächsten Monat die Direktion (nach gegenwärtigen Festlegungen) wird mir für meine Oper 200 Dukaten zahlen. Wenn Sie bis anhin 400 Florinen mir übergeben könnten und möchten, würden Sie Ihren Freund aus den größten Schwierigkeiten heraushelfen“. Puchberg übergab nur 300 Florinen, die Direktion wiederum im Februar zahlte dem Mozart nur die Hälfte des versprochenen (vielleicht vom Komponisten überhöhten) Betrags. Es kann erstaunen, dass so schwierige Geldverlegenheit und die Familienverhältnisse nahmen ihm nicht die Schaffensfreude und die Spiellust weg. Vielleicht ist dieses Lachen nur scheinbar, dahinter verbirgt sich wiederum ein düsteres Angesicht des Kom-

on z niezadowolenia hrabiego, gdy ten znalazł Cherubina ukrytego w pokoju Zuzanny. Don Basilio śpiewa wówczas: „Cosi fan tutte le belle”. Lorenzo da Ponte zatytułował swoje libretto *La scuola degli amanti*. Mozart w spisany odręcznie katalogu tematycznym dał swej operze tytuł *Così fan tutte*. Drukowana wersja libretta zawiera kompromis: *Così fan tutte, ossia La scuola degli amanti* [Tak czynią wszystkie albo Szkoła kochanków].

Autor libretta *Così fan tutte* urodził się w 1749 r. nie daleko Wenecji jako Emanuele Conegliano w rodzinie o korzeniach żydowskich. W wieku piętnastu lat został ochrzczony, przyjął wówczas nazwisko Da Ponte, nazwisko biskupa sprawującego ceremonię chrztu. Wyświęcony na księdza, przeniósł się do Wenecji, z której za swoje rozwiązłe życie został wydalony na piętnaście lat. Uczył i pisał. Nie tylko libretta operowe, ale także sztuki teatralne. Do Wiednia przybył w roku 1779. Po wiedeńskich sukcesach oper stworzonych wspólnie z Mozartem wyruszył w podróż do Paryża, Londynu, Nowego Jorku, gdzie osiadł na stałe. Uczył włoskiego w Columbia College. Zmarł w roku 1838. Był autorem ponad dwudziestu pięciu librett operowych.

By nieco przybliżyć postać jednego z najważniejszych librecistów w historii opery, przytoczmy fragment wspomnień Michaela Kelly'ego, współczesnego Mozartowi śpiewaka – tenora, kompozytora i przedsiębiorcę teatralnego, który tak opisuje Lorenza Da Ponte: „Abbé Da Ponte, z urodzenia Wenecjanin – mówiło się, że pierwotnie był żydem, ale stał się chrześcijaninem, kazał się nazywać abbé i stał się wielkim pisarzem. W jego operze pojawiała się postać ekscentrycznego zakochanego poety, której wykonanie powierzono mnie. W owym czasie uważany byłem za sprawnego w naśladowaniu, zwłaszcza sposobu chodzenia, min i póż tych, których chciałem przypominać. Mój przyjaciel poeta miał nader niezręczny krok, zwyczaj przybierania (jak sądził) pozy pełnej wdzięku, co czynił, wysuwając laskę do tyłu i opierając się na niej; ubierał się też w sposób dość osobliwy, zarazem wykwinny;

ponisten, die Partitur *Così fan tutte* glänzt jedoch mit der Leichtigkeit und mit dem musikalischen Humor und die Autoren bewusst spielen mit der Konvention. Lorenzo Da Ponte in seinem Libretto paraphrasiert, und manchmal sogar zitiert Pietro Metastasio, Mozart inzwischen zitiert seine frühere Werke. Wie schreiben Faye Ferguson und Wolfgang Rehm, „der Titel der letzten gemeinsamen Oper von Mozart und Da Ponte und das schließende Musikmotiv, das das Thema presto beendet, wurde vom Publikum zum ersten Mal nicht in *Così fan tutte* gehört – das war einige Jahre eher, in *der Hochzeit des Figaro* aus dem Mund von Don Basilio, in der Szene, wo verspottet er die Unzufriedenheit des Graf, wenn dieser den versteckten im Zimmer Susannas Cherubin gefunden hat. Don Basilio singt damals „Cosi fan tutte le belle”. Lorenzo Da Ponte hat sein Libretto *La scuola degli amanti* getitelt. Mozart im handschriftlich geschriebenen Katalog gab seiner Oper den Titel: *Così fan tutte*. Die gedruckte Version des Librettos enthält den Kompromiss: *Così fan tutte ossia La scuola degli amanti*. [So machen alle Frauen oder die Schule der Liebenden.]

Der Autor des Librettos *Così fan tutte* ist 1749 bei Venedig wie Emanuele Conegliano, in einer Familie mit den jüdischen Wurzeln geboren. Im Alter von fünfzig Jahre wurde er getauft. Er nahm damals den Familiennamen des Bischofs Da Ponte, der seine Taufzeremonie haltete. Zum Priester geweiht, übersiedelte er nach Venedig, aber für sein unzüchtiges Leben, wurde er davon für fünfzig Jahre entfernt. Er lernte und schrieb. Nicht nur die Libretti, aber auch die Theaterstücke. Nach Wien kam er 1779. Nach den Wiener Erfolgen der gemeinsam mit Mozart geschriebenen Opern trat er die Reise an, fuhr nach Paris, London und New York, wo blieb er für immer. Starb 1838. Er war Autor der mehr als 25 Opernlibretti. Um die Gestalt einer der größten Librettisten in der Geschichte der Oper, zitieren wir einen Abschnitt der Erinnerungen von Michael Kelly, den mit Mozart zeitgenössisch lebenden Singer (Tenor). Er war auch Komponist und Theaterunternehmer und in diesen Worten beschreibt er Lorenzo Da Ponte: „Abbé Da Ponte, geboren wie ein Venezianer, man sagte,

miał o sobie nader wysokie mniemanie i charakter skróconego błazna; silnie seplenił i mówił z szerokim weneckim akcentem. Podczas premiery siedział w łoży, zwracając na siebie uwagę bardziej niżby należało, jako że był autorem wykonywanego dzieła. Jak zwykle na premierze nowej opery obecny był cesarz [Franciszek II] i liczni widzowie. Gdy wszedłem na scenę jako zakochany poeta, ubrany tak samo jak siedzący w łoży Abbé, naśladując jego krok, opierając się na lasce, naśladując jego gesty i seplenie, cała sala ryknęła śmiechem. Zaraz potem oczy całej sali zwróciły się na to miejsce, gdzie siedział Da Ponte. Cesarzowi żart bardzo się podobał i śmiał się w głos. Często podczas spektaklu bił brawo. Abbé w ogóle się nie obraził, moje naśladowanie go uznał za dobry żart i zawsze potem byliśmy w jak najlepszym stosunkach”.

Choć za najwybitniejsze, najbardziej złożone i wielowymiarowe dzieło Da Pontego uważa się *Don Giovanni*, *Così fan tutte* uznawane jest przez niektórych za dzieło symboliczne dla całej epoki oświecenia. Napięcia zawarte w nim – na wszystkich poziomach: intrygi, dramaturgii, muzyki, aluzji – pomiędzy uwodzicielską siłą piękna a okrucieństwem rzeczywistości są tak mocne i tak głęboko zakorzenione w dziele, że czynią je światem odrębnym. John Eliot Gardiner mówi o *Così fan tutte*, że jest najbardziej kruchą z dojrzałych oper Mozarta. Zwarta i konsekwentna konstrukcja dramaturgiczna dzieła nie poddaje się łatwo adaptacjom scenicznym. Nieporozumienia, dwuznaczności wyznaczają bieg intrydze. Jedynie intuicja może nam podpowiedzieć, co jest szczerze, co udawane, co jest komiczne, a co tragiczne. Da Ponte stworzył w swoim libretcie spójny zamknięty świat. Pojawiające się wobec libretta zarzuty odpiera wybitny amerykański pianista

dass er ursprünglich Jude war, aber er ist Christ geworden, ließ sich Abbé nennen und wurde ein großer Schriftsteller. In seiner Oper erschien die Gestalt eines exzentrischen, verliebten Dichters, dessen Aufführung mir vertrauert wurde. Zu dieser Zeit wurde ich als geschickt im Nachahmen betrachtet, besonders in der Art des Gehens, der Mienen und Posen derer, an die ich erinnern wollte. Mein Freund Dichter hatte einen sehr ungeschickten Schritt, die Angewohnheit eine Haltung voller Anmut (wie er glaubte) anzunehmen, dass er tat indem er einen Stock zurückzog und sich darauf lehnte. Er zog auch auf eine ziemlich merkwürdige und zugleich ausgesuchte Weise; er hatte eine hohe Meinung von sich selbst und den Charakter eines endlichen Spaßmachers; er lispelte stark und sprach mit einem breiten venezianischen Akzent. Während der Erstaufführung saß er in der Loge und achtete mehr auf sich selbst, als er eigentlich hätte sein sollen, da er der Autor des Werkes war. Wie üblich waren der Kaiser [Franz der II.] und zahlreiche Zuschauer bei der Premiere der neuen Oper anwesend. Gleich darauf wandten sich die Augen der ganzen Halle dem Ort zu, an dem Da Ponte saß. Der Kaiser mochte den Witz sehr und lachte. Oft applaudierte er während der Vorstellung. Abbé war überhaupt nicht beleidigt, meine Nachahmung haltete er für einen guten Witz und wir waren immer in der bestmöglichen Beziehung”.

Obwohl *Don Giovanni* als das herausragendste, komplexeste und vielschichtigste Werk von Da Ponte gilt, wird *Così fan tutte* von einigen als symbolisch für das gesamte Zeitalter der Aufklärung angesehen. Die darin enthaltenen Spannungen – auf allen Ebenen: Intrige, Dramaturgie, Musik, Anspielungen – zwischen der verführerischen Kraft der Schönheit und der Grausamkeit der Realität sind so stark und so tief in diesem Werk verwurzelt, dass sie es zu einer eigenen Welt machen.

John Eliot Gardiner sagt über *Così fan tutte*, sie sei die fragilste von Mozarts reifen Opern.

i muzykolog Charles Rosen, pisząc:

Libretto to potępiano jako absurdalne i cynicznie niemoralne, a osobliwie bronione było jako realistyczne [...]; nie jest ani takie, ani takie. Konstruuje świat sztuczny i całkowicie podporządkowany tradycji, w którym można zagrać psychologiczne demonstracje i który jest prawdziwy nie w stosunku do życia, lecz do osiemnastowiecznego spojrzenia na naturę ludzką. Wiek dziewiętnasty uznał psychologiczny punkt widzenia za przestarzały, a całkiem niedawno został on odrzucony jako niesmaczny: w istocie opera [*Così fan tutte*] stanowiła koniec tradycji i od samego początku musiała radzić sobie ze zmianą atmosfery. Już wkrótce po premierze krytykowano ją jako niemoralną i trywialną, a w ciągu następnych stu lat tylko wyjątkowi krytycy, jak E.T.A. Hoffmann, rozumieli ciepło i ironię, których osiągnięcie umożliwiło Mozartowi libretto.

W librecie Da Pontego pogląd na naturę człowieka jest bezlitośnie świecki i materialistyczny, podczas gdy Mozart pozwala nam – jak mówi Gardiner – „pławić się w niewiarogodnym zmysłowym pięknie dźwięku muzyki miłosnej”. I jednocześnie śmiać się z póż przybieranych przez bohaterów. Współobecność zabawy, śmiechu, głębokiej zadumy i smutku stanowi o sile i złożoności dzieła Mozarta. Jak zauważył Saul Bellow: „w radosnym dziennym świetle świeckości Mozarta zawsze kryje się ciemność z innego świata. Wyrażana przez niego wolność nigdy nie jest pozbawiona smutku, głębokiego poddania się melancholii. Jesteśmy obdarzeni darem rozumienia, jednak to, co mamy zrozumieć, przerasta nas”.

Po kilku przedstawieniach *Così fan tutte* zeszło z wiedeńskiego afisza na blisko trzydzieści lat. Mozart skomponował dwie kolejne, ostatnie opery – *Łaskawość Tytusa* i *Czarodziejski flet*. Obiemałypremierywroku1791. W tym samym roku 5 grudnia Mozart umiera. *Czarodziejski flet*,

Die kompakte und konsequente dramaturgische Gestaltung des Werkes ist nicht einfach an die Bühne anzupassen. Missverständnisse und Unklarheiten bestimmen den Verlauf der Intrige. Nur die Intuition kann uns sagen, was aufrichtig ist, was vorgetäuscht wird, was komisch und was tragisch ist. Da Ponte hat in seinem Libretto eine zusammenhängende geschlossene Welt geschaffen. Die Vorwürfe gegen das Libretto werden von dem hervorragenden amerikanischen Pianisten und Musikwissenschaftler Charles Rosen abgelehnt, der schrieb:

Das Libretto wurde als absurd und zynisch unmoralisch verurteilt und speziell als realistisch verteidigt [...]; es ist weder so noch so. Es konstruiert eine künstliche Welt, die der Tradition völlig untergeordnet ist, in der man psychologische Demonstrationen spielen kann. Diese Welt ist wahr nicht in Bezug auf das Leben, sondern auf den Blick auf die menschliche Natur des achtzehnten Jahrhunderts. Das neunzehnte Jahrhundert betrachtet den psychologischen Standpunkt als überholt, und in jüngster Zeit wurde er als ungeeignet abgelehnt. Wesentlich die Oper [*Così fan tutte*] war das Ende der Tradition und musste sich von Anfang an mit dem Wechsel der Stimmung auseinandersetzen. Bald nach der Premiere wurde sie als unmoralisch und trivial kritisiert, und in den nächsten hundert Jahren nur außergewöhnliche Kritiker, wie E.T.A. Hoffmann, sie verstanden die Wärme und Ironie, die Mozart durch dieses Libretto erreichte.

In Da Pontes Libretto ist der Blick auf die menschliche Natur rücksichtslos weltlich und materialistisch, während Mozart während Mozart – wie Gardiner sagt – uns „in die unglaubliche sinnliche Schönheit der Liebesmusik eintauchen“ lässt.

Und können wir gleichzeitig über die Posen der Helden lachen. Die gleichzeitige Anwesenheit von Spaß, Lachen, tiefer Träumerei und Traurigkeit bestimmt die Stärke und Komplexität von Mozarts Werk. Wie Saul Bellow bemerkte: „Im fröhlichen Tageslicht von Mozarts Weltlichkeit versteckt sich immer Dunkelheit von einer anderen Welt. Seine Freiheit ist nie ohne Traurigkeit, nie ohne tiefer Unterwerfung unter Melancholie.

Don Giovanni oraz *Wesele Figara* przewyższają popularnością *Così fan tutte*, które przez cały XIX w. rzadko pojawia się na scenach operowych. Nie ceniono wówczas jego libretta i niechętnie odnoszono się do zawartego w dziele cynizmu.

Jak pisze niemiecki muzykolog Martin Geck: „Jeżeli już ktoś miał zamieniać się partnerami, to z powodu namiętności, której nie można było cofnąć. Wrócić do początkowych relacji, jak to dzieje się w zakończeniu *Così fan tutte*, po zdradzeniu moralności jest jeszcze trudniej w świecie miłości absolutnej: Czy Izolda po tym, jak Tristan został śmiertelnie ranny, mogłaby wrócić o króla Marka?”.

Così fan tutte powoli powróciło na sceny operowe na początku XX w., by swój renesans przeżyć w wieku XXI.

Sylwia Wachowska

Bibliografia / Bibliographie:

Burgess Anthony, *On Mozart: A Paean for Wolfgang*, New York 1991.

Geck Martin, *Mozart: Eine Biographie*, Hamburg 2005.

Grout Donald Jay, *A Short History of Opera*, New York 1963.

Jarociński Stefan, *Mozart*, Kraków 1983.

Kelly Michael, *Reminiscences of Michael Kelly, of the King's Theatre, and Theatre Royal Drury Lane*, London 1826.

Mozart. *Bärenreiter Urtext Così fan tutte, ossia La scuola degli amanti*, Kassel 2006.

Mozart *Wolfgang Amadeus, Così fan tutte, ossia La scuola degli amanti*, conductor: John Eliot Gardiner, DVD, Deutsche Grammophon Hamburg 1993/2002.

Rosen Charles, *Styl klasyczny*, Kraków 2014.

Taruskin Richard, *The Oxford History of Music*, New York 2005.

Wir sind mit der Gabe des Verstehens ausgestattet, aber das, was sollen wir verstehen, ist jenseits unserer Grenzen“. Nach einigen Aufführungen wurde *Così fan tutte* für fast dreißig Jahren vom Spielplan in Wien abgesetzt. Mozart komponierte die zwei nächste, seine letzte Opern – *La clemenza di Tito* und *Die Zauberflöte*. Beide Uraufführungen finden 1791 statt. Im selben Jahr stirbt Mozart am 5. Dezember. *Die Zauberflöte*, *Don Giovanni* oder *Die Hochzeit des Figaro* übertreffen die Popularität von *Così fan tutte*, die im 19. Jahrhundert nur selten auf Opernbühnen auftritt. Das Libretto dieser Oper wurde damals nicht geschätzt und widerwillig wurde auf den in diesem Werk enthaltenen Zynismus Bezug genommen. Wie der deutsche Musikwissenschaftler Martin Geck schreibt: „Wenn jemand seinen Partner wechseln musste, war es wegen der Leidenschaft, die nicht rückgängig gemacht werden konnte. Zu den Anfangsberichten zurückzukommen, wie es am Ende von *Così fan tutte* der Fall ist, ist es noch schwerer in der Welt der absoluten Liebe nach Verrat der Moral. Könnte Izolda, nachdem Tristan tödlich verwundet wurde, zu König Mark zurückkehren?“ *Così fan tutte* kehrte langsam zurück auf die Opernbühnen zu Beginn des 20. Jahrhunderts, um ihre Renaissance im 21. Jahrhundert zu erleben.

Sylwia Wachowska

LUCYNA BOGUSZEWSKA

Fiordiligi

Ukończyła Akademię Muzyczną w Bydgoszczy. Od 2003 r. jest solistką Opery na Zamku w Szczecinie. W ciągu kilku lat wypracowała sobie pozycję wyróżniającej się solistki wykonującej główne role w repertuarze operowym, jak i operetkowym. Ma w swoim dorobku artystycznym znaczące pozycje, jak: Nedda w *Pajacach* R. Leoncavalla, Micaela w *Carmen* G. Bizeta oraz Hanna w *Strasznym dworze* S. Moniuszki. Podczas Festiwalu Oper Stanisława Moniuszki w 2005 r. wykonała większość sopranowych ról tego kompozytora. Współpracuje z Filharmonią Szczecińską. Swoją działalnością koncertową wykracza poza terytorium Polski. Jest oklaskiwana na scenach operowych i estradach w Niemczech.

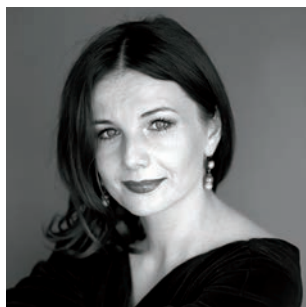
fot. arch. Opery na Zamku

Sie hat die Musikakademie in Bydgoszcz abgeschlossen. Seit 2003 ist sie Solistin an der Oper im Schloss Stettin. Im Laufe einiger Jahren hat sie sich ihren Stellenwert einer herausragender Solistin, die sowohl in Oper- als auch in Operettenrepertoire Hauptrollen spielt. In ihrer künstlerischen Leistungen sind solche Partien wie Nedda in *Bajazzos* von Leoncavallo, Micaela in *Carmen* von Bizet, und Hanna in *Gespenserschloss* von Moniuszko. Während des Festivals der Moniuszko-Opern hat sie die Mehrheit der Sopranrollen dieses Komponisten aufgeführt. Sie arbeitet mit der Stettiner Philharmonie zusammen. Ihre Konzerttätigkeit überschreitet die Grenzen Polens. Sie ist auf der Opernbühnen und Konzerthallen auch in Deutschland applaudiert.

VICTORIA VATUTINA

Fiordiligi

Absolwentka Uniwersytetu Narodowego w Kijowie i Akademii Muzycznej we Lwowie. W 2004 r. zdobyła Grand Prix w Międzynarodowym Konkursie Wokalnym „Sztuka XX wieku” w Kijowie. W sezonie 2005/2006 zadebiutowała partią Adiny w *Napój miłosny* w Operze Lwowskiej. W Polsce karierę rozpoczęła w 2006 r. w Operze Wrocławskiej partią Violetty w *Traviacie*. Od 2007 r. była solistką Opery Nova w Bydgoszczy. Występowała m.in. w takich operach, jak: *Così fan tutte* (Fiordiligi), *Czarodziejski flet* (Pamina), *Wesele Figara* (Susanna), *Cyrulik sewilski* (Rozyna), *Napój miłosny* (Adina), *Łucja z Lammermooru* (Lucia), a także w operetce *Zemsta nietoperza* jako Adela. Od sezonu 2017/2018 jest solistką Opery na Zamku w Szczecinie.

fot. M. Hofman

Absolventin der Nationaluniversität in Kiew und Musikakademie in Lwiw. In 2004 bekam sie Grand Prix in dem Internationalen Vokalwettbewerb „Kunst des 20. Jahrhunderts“ in Kiew. In der Spielzeit 2005/2006 debütierte sie mit der Rolle von Adina in *Liebestrank* in Oper Lwiw. In Polen begann sie ihre Karriere in Breslauer Oper mit der Partie von Violetta in *Traviata*. Seit 2007 war sie Solistin der Opera Nova in Bydgoszcz. Sie tritt in solchen Opern, wie *Così fan tutte* (Fiordiligi), *Die Zauberflöte* (Pamina), *Die Hochzeit des Figaro* (Susanna), *Der Barbier von Sevilla* (Rosina), *Der Liebestrank* (Adina), *Lucia von Lammermoor* (Lucia) und auch in der Operette *Die Fledermaus* als Adele aus. Seit der Spielzeit 2017/2018 ist sie Solistin der Oper im Schloss Stettin.

MONIKA KORYBALSKA

Dorabella

Solistka Opery Krakowskiej. Pochodzi z Bydgoszczy, absolwentka Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Krakowie oraz Wydziału Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

W swoim repertuarze ma takie partie, jak: Adalgisa (*Norma*), Orfeusz (*Orfeusz i Eurydyka*), Nicklausse/Muse (*Opowieści Hoffmanna*), Cherubino (*Wesele Figara*), Suzuki (*Madama Butterfly*), Jadwiga (*Straszny dwór*), Mercedes (*Carmen*). Laureatka i finalistka konkursów wokalnych. W roku 2014 otrzymała Nagrodę Województwa Małopolskiego „Ars Quaerendi” za wybitne działania na rzecz rozwoju i promocji kultury, co zaowocowało nagraniem i wydaniem płyty z duetami sopranowo-mezzosopranowymi *Per due donne – mezzoEsoprano*.

fot. K. Kozarek

Solistin der Oper in Krakau. Sie kommt aus Bydgoszcz und sie ist Absolventin von Vokal- und Schauspielfakultät der Musikakademie Krakau und auch von Chemiefakultät der Kopernik-Universität in Thorn.

In ihrem Repertoire hat sie solche Parteien wie Adalgisa (*Norma*), Orpheus (*Orpheus und Eurydike*), Nicklausse/Muse (*Hoffmanns Erzählungen*), Cherubino (*Die Hochzeit von Figaro*), Suzuki (*Madama Butterfly*), Jadwiga (*Das Gespensterschloss*), Mercedes (*Carmen*).

Preisträgerin und Finalistin der Vokalwettbewerben. In 2014 bekam sie den Preis der Woiwodschaft Kleinpole „Ars Quaerendi” für die hervorragende Tätigkeit für die Entwicklung und die Verbreitung der Kultur. Das hat die Aufnahme und die Herausgabe des CDs *Per due donne – mezzoEsoprano* mit Duetten für einen Sopran und einen Mezzosopran gebracht.

GOSHA KOWALINSKA

Dorabella

Jest absolwentką studiów wokalnych we Francji w École Normale de Musique de Paris, swoje zamiłowania aktorskie rozwijała również w szkole sztuk teatralnych École Claude Mathieu, gdzie w 2009 r. otrzymała dyplom aktorski. Aktualnie doskonalą swoje umiejętności wokalne we Włoszech u profesor Gabrielli Ravazzi. Od 2015 r. związana z Operą na Zamku w Szczecinie. Śpiewa także w operach na całym świecie. Wykonane partie operowe to m.in.: Carmen w *Carmen* G. Bizeta, Amneris w operze *Aida*, Azucena w *Trubadurze*, Fenena w *Nabucco* oraz Ulryka w *Balu maskowym* G. Verdiego, Suzuki w *Madama Butterfly*, Zia Principessa w *Suor Angelica* i Zita w *Gianni Schicci* G. Pucciniego, Dorabella w *Così fan tutte* W.A. Mozarta i Helena w *Pięknej Helenie* J. Offenbacha.

fot. arch. Opery na Zamku

Sie ist Absolventin des Vokalstudiums in Frankreich (École Normale de Musique de Paris). Ihre Liebhaberei zu Schauspielkunst entwickelte sie auch in der Theaterkunstschule (École Claude Mathieu), wo in 2009 bekam sie das Diplom als Schauspielerin.

Gegenwärtig vervollkommnet sie seine Vokalkunstartfertigkeiten in Italien bei Prof. Gabriella Ravazzi. Sie singt in der Operntheatern auf der ganzen Welt. Ihre Operrollen sind u. a.: Carmen in *Carmen*, Amneris in *Aida*, Azucena im *Troubadour*, Fenena in *Nabucco*, Urlyke im *Maskenball* von Verdi, Suzuki in *Madama Butterfly*, Zia Principessa w *Suor Angelica* und Zita in *Gianni Schicchi* von Puccini, Dorabella in *Così fan tutte* von Mozart und Helene in *Schöne Helene* von Offenbach.

PAWEŁ KONIK

Guglielmo

Absolwent Yale University School of Music i Akademii Muzycznej w Katowicach. Debiutował w Operze Bałtyckiej w 2013 r. partią Szwochniewa w *Graczach Szostakowicza* i Meyera, za którą otrzymał Teatralną Nagrodę Muzyczną im. J. Kiepury w kategorii najlepszy debiut śpiewaka. Występował m.in. w Carnegie Hall, Shubert Theatre w New Haven, Dutch National Opera, Filharmonii Narodowej w Warszawie i Operze Wrocławskiej. Pracował pod kierunkiem takich dyrygentów i reżyserów, jak Rune Bergmann, Charles Dudoit, Alexander Liebreich, Michał Klauza, Ewa Strusińska, Pierre Audi, Chas Rader-Shieber i Michał Znaniecki. Jest stypendystą Zygmunta Zaleski Stichting oraz Burmistrza Miasta Cieszyna i beneficjentem Akademii Operowej przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej. Pozostaje pod opieką wokalną Eytana Pessena.

fot. ©Orzepecki-art.com

Er ist Absolvent der Yale University School of Music und der Musikakademie in Katowice. Er debütierte als Schwochniew in der Oper *Die Spieler* von Dmitri Schostakowitsch. Für diese Partie bekam er den Jan-Kiepura-Theatermusikpreis in der Kategorie: das beste Debüt des Singers. Er spielte in Carnegie Hall, Schubert Theatre w New Haven, Dutch National Opera, Nationalphilharmonie in Warschau und in der Oper Breslau. Er arbeitete unter der Leitung von solchen Dirigenten und Regisseurs wie Rune Bergmann, Charles Dudoit, Alexander Liebreich, Michał Klauza, Ewa Strusińska, Pierre Audi, Chas Rader-Shieber und Michał Znaniecki. Er ist Stipendiat von Zygmunta-Zaleski-Stichting und von Bürgermeister der Stadt Cieszyn und auch Nutznießer von Operakademie bei dem Großen Theater Nationaloper Warschau. Er bleibt unter dem Vokalschutz von Eytan Pessen.

RAFAŁ PAWNUK

Guglielmo

Ukończył Akademię Muzyczną w Bydgoszczy w klasie L. Skrli i Akademię Muzyczną w Krakowie w klasie M. Rzepki. W roku 2012 był solistą Opery Národní divadlo Brno. Występował także w Operze Studio w Monachium, w Théâtre du Capitole de Toulouse (*Faust* Gounoda), w The European Opera Center, gdzie razem z Royal Liverpool Philharmonic Orchestra wykonał rolę Angelottiego w *Tosce* Pucciniego. W 2014 r. debiutował w Operze Narodowej w Warszawie jako Solanio w *Kupcu weneckim* Andrzeja Czajkowskiego. DVD ze spektaklu *La Forza del destino* (Bayerische Staatsoper w Monachium) z jego udziałem nominowano do Gramophone Classical Music Awards 2017. Wielokrotnie był gościem na festiwalach oraz w teatrach operowych w Polsce i za granicą.

fot. T. Lazar

Er hat Musikakademie in Bydgoszcz in der Klasse von L. Skrła und auch Musikakademie Krakau in der Klasse von M. Rzepka angeschlossen. In 2012 war er Solist des Opertheaters Národní divadlo Brno in Brünn. Er tritt auch in Studio Oper in München, Théâtre du Capitole de Toulouse (*Faust* von Gounod), und in The European Opera Center auf. Dort führte er mit der Royal Liverpool Philharmonic Orchestra die Angelotti – Partie in Puccinis *Tosca* auf. In 2014 debütierte er als Solanio im *Kaufmann* von Venedig von Andrzej Czajkowski. Sein DVD mit dem Spektakel *La Forza del destino* (Bayerische Staatsoper München) wurde auf Gramophone Classical Music Awards 2017 nominiert. Oftmals war er Gast an den Festivals der Opertheatern in Polen und in Ausland.

JOANNA TYLKOWSKA-DROŹDŹ

Despina

Absolwentka Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetu Warszawskiego. Sztukę wokalną rozwijała, uczestnicząc w kursach mistrzowskich i festiwalach muzycznych w Polsce i za granicą. Gościnnie występuje w Operze Krakowskiej. Śpiewała w wielu teatrach operowych w Europie. W 2004 r. debiutowała rolą Paminy w *Czarodziejskim flecie* w szczecińskiej Operze na Zamku. Jako solistka stworzyła tu wiele kreacji scenicznych, np.: partia Violetty (*Traviata*), Tatiany (*Eugeniusz Oniegin*), Rozalindy (*Zemsta nietoperza*), Lisy (*Kraina uśmiechu*), Marceliny (*Fidelio*). Artystka ma w repertuarze trzydzieści pierwszoplanowych ról operowych i operetkowych. W kręgu jej zainteresowań jest też muzyka oratoryjno-kantatowa i kameralna. Spośród licznych wykonań na szczególne uznanie zasługuje wykonanie mistrzowskiego *Vier letzte Lieder* R. Straussa, nagranie płyt *Il tramonto* i *From belcanto to verismo*. Laureatka Bursztynowego Pierścienia.

fol. arch. Opery na Zamku

Absolventin von Musikakademie in Bydgoszcz, Adam-Mickiewicz-Universität in Posen und Universität in Warschau. Ihre Vokalkunst entwickelte sie während der Teilnahme in Meisterkursen und Musikfestivals. Als Gast tritt sie in Krakauer Oper auf. Sie hat in vielen Opertheatern in Europa gesungen.

In 2004 debütierte sie in der Rolle von Pamina in *Zauberflöte* von Mozart in der Oper im Schloss Stettin. Wie Solistin hat sie viele Bühnendarbietungen geschaffen. Das sind zum Beispiel solche Partien wie Violetta in *Traviata*, Tatjana in *Eugen Oniegin*, Rosalinda in *Fledermaus*, Lisa im *Land des Lächelns*, Marcelina in *Fidelio*. Die Artistin hat in ihrem Repertoire dreißig Oper- und Operetten-Hauptrollen. In ihren Interessen liegt auch Oratorien-Kantaten und Kammermusik.

Unter vielen Ausführungen für die besondere Anerkennung verdienen die perfekte Ausführung von *Vier letzte Lieder* von Richard Strauss und die Aufnahmen von Compactdiscs *Il tramonto* und *From belcanto to verismo*. Sie ist Preisträgerin des Preises „Bersteinring Preises“.

ANNA FARYSEJ

Despina

Absolwentka Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie i Manhattan School of Music w Nowym Jorku. Umiejętności wokalne doskonalili na kursach mistrzowskich m.in. u Teresy Żylis-Gary i Diany Soviero. Rok 2017 obfitował wieloma występami: rola Tatiany w *Eugeniuszu Onieginie* pod batutą R. Janiaka w Teatrze Wielkim w Warszawie, występ w uroczystym koncercie dyplomantów pod batutą J.M. Zarzyckiego, udział w debiucie Chopin Chamber Orchestra, wykonanie cyklu *Illuminacje* Brittena, rola Frasquity w przedstawieniu *Carmen* w Operze na Zamku w Szczecinie. Oprócz licznych ról operowych repertuar artystki zawiera muzykę oratoryjną i pieśni liryczne. Jest laureatką Music Festival (występ w Carnegie Hall), Bel Canto Vocal Competition (USA, miejsce I) i konkursu Złote Głosy Mazowsza (miejsce II).

fol. M. Marcinkiewicz

Sie ist Absolventin der Musikuniversität in Warschau und Manhattan School of Music in New York. Ihre Fähigkeiten perfektionierte sie auf der Meisterkursen, unter anderem bei Teresa Żylis-Gara und Diana Soviero. Der Jahr 2017 reich an Ausführungen war. Wichtige für die Artistin waren: die Rolle von Tatjana in *Eugen Oniegin* unter der Leitung von R. Janiak im

Großen Theater in Warschau, Auftritt im feierlichen Konzert von Diplomanden unter der Leitung von J.M. Zarzycki, die Teilname an Debütauftritt von Chopin Chamber Orchestra, Ausführung des Zyklus *Illuminations* von Britten, die Rolle von Frasquita in der Ausführung von *Carmen* in Oper im Schloss Stettin. Außer der vielen Operrollen das Repertoire der Artistin enthält Oratorienmusik und lyrische Lieder. Sie ist Preisträgerin des Music Festivals (Ausführung in Carnegie Hall), des Bel Canto Vocal Competition (USA, 1. Platz) und des Wettbewerbes „Goldene Stimmen von Masovien“ (2. Platz).

PABLO MARTÍNEZ

Ferrando

Studiuje w Escuela Superior Reina Sofia (Ryland Davies i Rosa Dominguez). W 2015 r. otrzymał stypendium fundacji Julio Mario Santo Domingo. Śpiewu uczył się m.in. u Milagros Poblador, Marii Teresy Uribe, Karoliny Ortegi i Eduarda Giméneza w Conservatori del Liceu de Barcelona. Pracował m.in. z Teresą Berganzą, Javierem Camareną, Celso Albelo i zespołem Les Voix Baroques. Zaśpiewał w *Mesjaszu* Haendla wraz z Orquesta Sinfónica de Colombia i w *Requiem* Mozarta podczas ceremonii pożegnalnej noblisty Gabriela Garcii Márqueza. Wystąpił w *Don Pasquale* Donizettiego jako Ernesto, w produkcji *El Retablo del Maese Pedro* w Teatro Regio di Parma oraz w *Falstaffie* Verdiego w roli Fentona.

fot. arch. prywatne

Er studiert an der Escuela Superior Reina Sofia (bei Ryland Davies und Rosa Dominguez). Im Jahre 2015 erhielt er ein Stipendium der Julio Mario Santo Domingo-Stiftung. Er lernte unter anderem bei Milagros Poblador, Maria Teresa Uribe, Karolina Ortega und Eduard Giménez am Conservatori del Liceu de Barcelona zu singen. Er arbeitete unter anderem mit Teresa Berganza, Javier Camarena, Celso Albelo und Les Voix Baroques. Er sang Händel in *Messiah* mit Orquesta Sinfónica de Colombia und in Mozarts *Requiem* bei der Abschiedszeremonie von Nobelpreisträger Gabriel Garcia Márquez. Er trat in *Don Pasquale* als Ernesto auf, in der Produktion von *El Retablo del Maese Pedro* im Teatro Regio di Parma und in Verdis *Falstaff* in der Rolle des Fentona.

PAVLO TOLSTOY

Ferrando

Absolwent Lwowskiej Narodowej Akademii Muzycznej. W Polsce występował w wielu teatrach operowych, współpracował z Filharmonią Narodową i Narodową Orkiestrą Symfoniczną PR w Katowicach. Występował m.in. jako: Ferrando w *Così fan tutte*, Famino w *Czarodziejskim flecie*, Leński w *Eugeniuszu Onieginie*, Alfred w *Zemście nietoperza*, Alfredo w *Traviacie*, Ismaele w *Nabucco*, Stefan w *Strasznym dworze*, Pasterz w *Królu Rogrze*. W partii Pasterza wystąpił na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym w Edynburgu. Kreował także partie: Lorda Bucklawa i Normanno w *Łucji z Lammermooru*, Joségo w *Przysiędze*. Artysta ma w repertuarze również utwory oratoryjno-kantatowe. Od sezonu 2017/2018 jest solistą Opery na Zamku w Szczecinie.

fot. M. Hofman

Er ist Absolvent der Musikakademie Lwiw. In Polen trat er in vielen Opertheatern auf, arbeitete mit Nationalphilharmonie Warschau und mit dem Nationalen Symphonieorchester des Polnischen Rundfunks in Katowice. Er spielte als Ferrando in *Così fan tutte*, Famino in *Zauberflöte*, Lenski in *Eugen Oniegin* von Tschaikowsky, Alfred in *Fledermaus*, Alfredo in *Traviata*, Ismaele in *Nabucco*, Stefan im *Gespenserschloss*, der Hirte in *König Roger*. Als Hirte trat er in Internationalen Theaterfestival in Edinburg auf. Er spielte auch solche rollen, wie: Lord Bucklaw und Normanno in *Lucia di Lammermoor*, José in *Le serment* (*Das Eid*, Oper von Alexander Tansman). Der Artist hat in seinem Repertoire auch Oratorien- und Kantatenwerke. Seit der Spielzeit 2017/ 2018 ist er Solist in der Oper im Schloss Stettin.

FELIPE ALONSO CÉSPEDES SÁNCHEZ (cover)
Ferrando

Pochodzi z Chile, gdzie ukończył Wielki Uniwersytet w Santiago (dyplom nauczyciela muzyki). W Hiszpanii studiował w konserwatorium muzycznym w klasie śpiewu operowego i Szkole Teatralnej Santart w Santiago de Compostela (tytuł śpiewaka zawodowego i aktora). W swoim kraju brał udział w konkursach i festiwalach muzyki folklorystycznej. Po przyjeździe do Europy w latach 2010–2013 jako solista śpiewał na licznych koncertach oraz współpracował z Chórem Orfeón Terra Nosa w Santiago de Compostela jako pierwszy tenor. W 2013 r. zajął pierwsze miejsce w Konkursie Śpiewu Operowego w Santiago de Compostela. Obecnie występuje w Operze na Zamku jako solista chóru tenor, a także śpiewa partie solowe w spektaklach Opery.

fot. arch. prywatne

Er kommt aus Chile, wo er die Große Universität von Santiago abgeschlossen hat (Diplom eines Musiklehrers). In Spanien studierte er am Konservatorium in der Operngesangsklasse und an der Theaterschule in Santiago de Compostela (Berufs- und Schauspielsänger). Er nahm an Wettbewerben und Festivals der Folkloremusik in seinem Land teil.

Nachdem er 2010–2013 nach Europa kam, sang er als Solist in zahlreichen Konzerten und arbeitete als erster Tenor mit dem Orfeón Terra Nosa Chor in Santiago de Compostela zusammen. 2013 nahm er den ersten Platz beim Operngesangswettbewerb in Santiago de Compostela ein. Zur Zeit spielt er als Solist des Chores (Tenor) an der Oper im Schloss Stettin und singt auch Solopartien in Operaufführungen.

JANUSZ LEWANDOWSKI
Don Alfonso

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy. Od 2001 r. solista Opery na Zamku w Szczecinie. Odtwórca dziesiątek solowych ról. Jest laureatem Srebrnej Ostrogi 2003 – specjalnej nagrody Towarzystwa Przyjaciół Szczecina dla wyróżniającego się młodego artysty teatru. Brał udział w nagraniu trzech płyt z operami *Paria*, *Flis* oraz *Verbum nobile* S. Moniuszki, zarejestrowanych i wydanych przez DUX. Nagranie *Verbum nobile* zostało zwycięzcą prestiżowej International Classical Music Awards 2013 w kategorii opera. Dwukrotnie nominowany do nagrody Bursztynowego Pierścienia w kategorii aktor sezonu.

fot. W. Piątek

Absolvent der Feliks-Nowowiejski-Musikakademie in Bydgoszcz. Seit 2001 ist er Solist an der Oper im Schloss Stettin. Darsteller der Dutzende von Solo-Rollen. Preisträger des Preises „Silberner Sporn“ in 2003 – das ist ein Spezialpreis von der Stettin-Liebhaber-Gesellschaft für den herausragenden jungen Theaterartist. Er nahm in Tonaufnahmen der drei CD-s mit Opern von Stanisław Moniuszko teil. Diese Tonaufnahmen wurden von DUX-Verlag aufgezeichnet und herausgegeben. Die Tonaufnahme der Oper *Verbum nobile* hat den renommierten Preis International Classical Music Awards 2013 in der Kategorie von Oper bekommen.

Er wurde zweimal für „Bernsteinring Preis“ in der Kategorie Schauspieler der Spielzeit nominiert.

TOMASZ ŁUCZAK

Don Alfonso

Ukończył Akademię Muzyczną w Bydgoszczy pod kierunkiem Marka Moździerza. Uczestniczył w wielu mistrzowskich kursach wokalnych, prowadzonych m.in. przez H. Łazarską, U. Mitręgę-Wagner, P. Tschaplika, M. di Marco. Od roku 2003 występuje w Operze na Zamku w Szczecinie. W swoim repertuarze ma role operowe, operetkowe i musicalowe, m.in: Hrabiego w *Weselu Figara* i Papageno w *Czarodziejskim flecie* W.A. Mozarta, Janusza w *Halce* S. Moniuszki, Silvia w *Pajacach* R. Leoncavalla, Moralesa, Dancaira w *Carmen* G. Bizeta, Hrabiego Tomskiego w *Damie pikowej* P. Czajkowskiego oraz Agamemnona w *Pięknej Helenie* J. Offenbacha.

fol. arch. Opery na Zamku

Er hat die Musikakademie in Bydgoszcz unter der Leitung von Marek Moździerz abgeschlossen. Er hat in vielen Vokalwettbewerben teilgenommen, die von H. Łazarska, U. Mitręga-Wagner, P. Tschaplik, M. di Marco durchgeführt wurden. Seit 2003 tritt er in Oper im Schloss Stettin auf. In seinem Repertoire hat er Oper- Operetten- und Musicalrollen. Das sind unter anderen solche Rollen wie Graf in *der Hochzeit des Figaro* und *Papageno* in der *Zauberflöte* von Mozart, Janusz in *Halka* von S. Moniuszko, Silvo in *Bajazzos* von R. Leoncavallo, Morales und Dancair in *Carmen* von G. Bizet, Graf Tomsy in *Pique Dame* von P. Tschaikowski und Agamemnon in der *Schöne Helena* von J. Offenbach.

Szczegóły oraz regulamin oferty na stronie enea.pl/smart

Enea Smart

Przełącz się na inteligentny dom!

Zadbaj o ochronę domu, jego bezpieczeństwo oraz zapewnij sobie niskie rachunki dzięki innowacyjnemu systemowi!

enea.pl/smart

PRACOWNICY OPERY NA ZAMKU W SEZONIE 2017/2018

Dyrektor Jacek Jekiel

Zastępca dyrektora ds. artystycznych Jerzy Wołoski

Soliści śpiewacy

Soprany: Lucyna Boguszewska, Joanna Tylkowska-Drozd, Victoria Vatutina, Bożena Bujnicka*, Anna Farysej*, Iwona Handzlik*, Agnieszka Kadłubowska*, Sylwia Krzysiek*, Ilona Krzywicka*, Ewa Olszewska*, Anna Rosa*, Agnieszka Sokolnicka*, Gabriela Silva*, Aleksandra Wiwała*. **Mezzosoprany:** Gosha Kowalinska, Anna Borucka*, Wanda Franek*, Elwira Janasik*, Monika Korybalska*, Karolina Sikora*. **Tenory:** Pawlo Tolstoy, Paweł Wolski, Piotr Zgorzelski, Juan Pablo Dupre* Adam Jeleń*, Tomasz Kuk*, Andrzej Lampert*, Pablo Martínez*, Paweł Skatuba*, Hubert Stolarski*, Adam Zdunikowski*. **Barytony:** Tomasz Łuczak, Krzysztof Bobrzecki*, Dawid Dubec*, Paweł Konik*, Piotr Kędziora*, Mirosław Kosiński*, Rafał Songan*, Leszek Skrla*, Michał Sobiech*. **Bas-barytony:** Adam Kutny, Janusz Lewandowski, Rafał Pawnuik*, Adam Tomaszewski*.

Kontratenor: Michał Stawecki*

Dzieci: Mateusz Dąbrowski*, Alex Karczewski*, Hanna Papa*, Agata Wasik*

Aktorzy

Olga Adamska*, Tomasz Bacajewski*, Karol Drozd*, Anna Januszewska*, Wiesław Łągiewka*, Beata Niedziela*, Krzysztof Niewirowski*, Mariusz Ostrowski*, Jacek Piotrowski*, Jerzy Jan Połoński*, Sylwia Różycka*, Jakub Sokołowski*, Anastazja Simińska*, Marta Uszko*, Marta Wiejak*

* współpraca

Korepetytorzy-akompaniatory

Olha Bila, Olha Bilas, Irina Krasavina, Rafał Kowalczyk*

* współpraca

Orkiestra

Dyrygenci: Jerzy Wołoski, Vladimir Kiradjiiev, Małgorzata Bornowska, Antonina Banaś (asystent dyrygenta)

I skrzypce: Danuta Organiściuk* (koncertmistrz), Krzysztof Buszczyk, Tomasz Rutkowski*, Jarosław Wojtasiak (inspektor orkiestry), Anna Kaźmierska, Natalia Lebedeva, Aleksandra Głowacz, Maria Radoszewska. **II skrzypce:** Misza Tsebriy*†, Olga Kharytonova, Paulina Majchrzak, Agnieszka Murawska. **Altówki:** Edyta Hedzielska*†, Ewelina Stępień*, Andrzej Stoniecki, Bogdan Krochmal, Marzena Rutkowska. **Wiolonczelce:** Dariusz Dudziński* (koncertmistrz), Włodzimierz Żylin*, Małgorzata Olejak*, Bogumiła Wójcik, Mirosława Lignarska, Sylwia Dworzyńska. **Kontrabasy:** Iurii Skakun*, Krzysztof Borkowski. **Flety:** Volodymyr Kopchuk*, Joanna Wojdyło*. **Oboje:** Michał Balcerowicz*†, Dorota Jakóbska. **Klarnety:** Jerzy Kułakowski*, Piotr Mróz*. **Fagoty:** Andriy Moroz*, Marcin Szczygieł. **Waltornie:** Marcin Chrzanowski*, Rafał Kowalczyk*, Karolina Mikołajczyk, Ivan Yurkou. **Trąbki:** Igor Zuzanski*, Mansfet Masny*†. **Puzony:** Oleksiy Haritonov*, Arkadiusz Głogowski*. **Tuba:** Sergij Shchur*.

Harfa: Alicja Badach*. **Perkusja:** Renata Bułat-Piecka*†, Dominika Sobkowiak*

* muzyk solista, † prowadzący grupę

Chór

Kierownik chóru: Małgorzata Bornowska

Soprany: Małgorzata Górna, Kornelia Iwaćkowska, Małgorzata Kieć, Maria Krahel, Danuta Sowa, Kateryna Tsebriy, Marzena Wiencis*. **Alty:** Monika Gańczyk-Lewicka,

Marika Gryń, Małgorzata Kotek, Krystyna Maziuk (inspektor chóru), Paulina Skrzypek, Marina Waszyńska, Małgorzata Zgorzelska*. **Tenory:** Andrzej Budziszewski, Felipe Alonso Céspedes Sánchez*, Adam Kacperski, Ivan Kit, Paweł Lipowski, Marcin Szech*, Piotr Urban. **Basy:** Dariusz Hibler, Winicjusz Jankowski, Dariusz Kotlarz, Michał Marszałek, Dawid Safin, Jarosław Zadon

* solista chóru

Balet

Kierownik baletu: Karol Urbański, Marta Pietrzyk (masażystka-rehabilitantka)

Soliści: Karolina Cichy-Szromnik (inspektor baletu), Ksenia Naumets, Paweł Wdówka. **Koryfeje:** Zaneta Bagińska, Klaudia Batista, Olga Kuźmina-Pietkiewicz, Monika Marszałek, Aleksandra Zdebska, Vladyslav Golovchuk, Patryk Kowalski, Piotr Nowak, Maksim Yasinski

Zespół baletowy: Daryna Kołodziejczyk, Filip Krzyżelewski, Nadine De Lumé, Stephanie Nabet, Emma McBeth, Nayu Hata, Julia Kucharska, Roger Bernad, Vasyl Kropyvnyi, Łukasz Przespolewski, Pedro Rizzi

Inspicjentki

Katarzyna Berowska, Maria Malinowska-Przybyłowicz

Dział dekoracji i obsługi sceny

Agnieszka Surażyńska-Graf (kierownik), Ryszard Kotecki, Waldemar Andrzejak, Andrzej Brzeskot, Damian Jabłonowski, Józef Jaworski, Andrzej Kieć, Marek Kmieć, Filip Misiewicz, Paweł Nowakowski, Maciej Pieróg, Marek Prusakowski, Tomasz Szajbe, Przemysław Borowiecki, Krzysztof Wojtasik, Krzysztof Wojdyła

Dział kostiumów i charakteryzacji

Agata Tyszko (kierownik), Dorota Jagodzińska, Marta Bieskiewicz, Katarzyna Meronk, Wiesława Misiewicz, Wiesława Zygmunt, Małgorzata Tatara, Marzena Głuch, Bożenna Sobera, Justyna Szulc-Urban, Anna Skowron, Wanda Caban

Dział elektro-akustyczny

Dawid Karolak (kierownik), Zbigniew Carlo, Paweł Kois, Andrzej Kryński, Jakub Skowroński, Adrian Jankowski*, Jakub Jankowski*

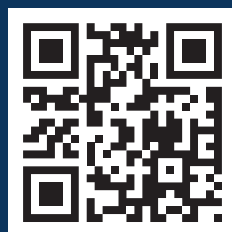
* współpraca

Administracja

Sekretariat: Agata Gwóźdź

Dział finansowo-księgowy: Elżbieta Cegielska (główny księgowy), Monika Sałdan, Maria Dzieciot, Elżbieta Huk, Dagmara Lis. **Dział marketingu:** Anna Markiewicz-Czaus (kierownik), Kinga Baranowska, Anna Basek, Magdalena Jagiełło-Kmieciak, Piotr Juny, Maciej Mizgalski, Marta Peszko. **Dział administracyjno-gospodarczy:** Joanna Prokocka (kierownik), Agnieszka Płocha, Robin Mamrot, Paweł Gorczyński, Andrzej Rzeszutek, Andrzej Betka, Janusz Grzegorzczak, Danuta Kościelna, Bożena Wąsik, Ewa Świerzyńska, Marek Pawlonka, Marek Adamczak. **Dział organizacji pracy artystycznej:** Agnieszka Jagiełło (kierownik), Katarzyna Pagel, Misza Tsebriy (bibliotekarz), Szymon Piotrowski (stroiciel fortepianów). **Gł. spec. ds. fund. zewnętrznych i sponsorów:** Agnieszka Piszczalka. **Pełnomocnik dyrektora ds. organizacji Letniego Festiwalu Operowego:** Albin Majkowski. **Dział kadr:** Małgorzata Pigan (kierownik), Katarzyna Ładczuk. **Kasa opery:** Iwona Huk, Marzena Kaczmarek-Pudło.

Archiwum: Urszula Hołubowska. **Bhp/ppoż.:** Grażyna Chojna

Rezerwacja biletów, tel. 91 43 48 106

kasa czynna:

wt.-pt. w godz. 12-18

sob. w godz. 14-18

tel. 91 43 48 104

www.opera.szczecin.pl

**Projekt plakatu do spektaklu
oraz obrazów, których fragmenty wykorzystano w programie:**

Jacek Pałucha

Opracowanie redakcyjne:

Anna Markiewicz-Czaus, Marta Peszko

Tłumaczenie:

Wojciech Kral

Projekt i skład:

Agata Pełechaty

